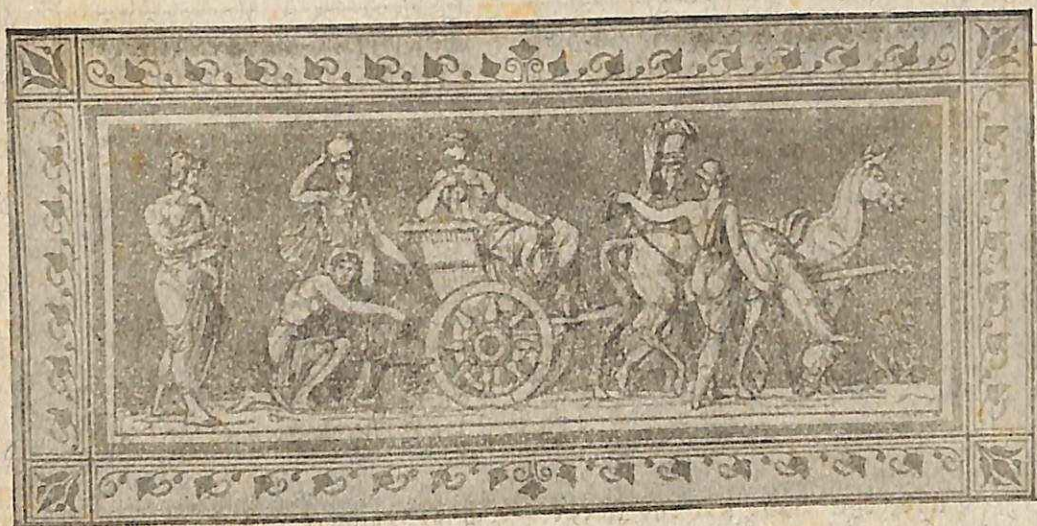

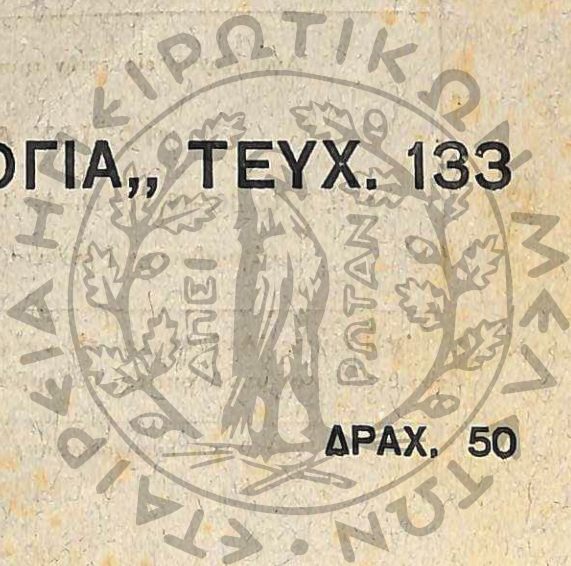

Η
ΟΜΗΡΙΚΗ ΚΕΡΚΥΡΑ

“ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ,, ΤΕΥΧ. 133

ΚΕΜΒΡΙΟΣ 1940

ΔΡΑΧ. 50

129

Ἄλμπάνας πι-
στεύουν πὼς τὰ
πλυσταριὰ βρί-
σκονταν στὶς ἐκβο-
λές τοῦ «Ποτα-
μοῦ», ποὺ χύνεται
στὸ Γουβί, κι ἄλλοι
στὶς ἐκβολές τοῦ
Μεσογγῆ, ποὺ κι
αὐτὸς χύνεται στὸ
πορθμὸ, δώδεκα
χιλιόμετρα πέρα
ἀπὸ τὴν πόλη. Κι
ἐξηγοῦν τὴ θεωρία

τοὺς αὐτὴ, λέγοντας πὼς ὁ Ὀδυσσεύς ναυάγησε πράγματι στὴ δυ-
τική ἀκτὴ τῆς Κέρκυρας, μὰ κολυμπώντας τριγύρισε τὸ βορινό
τῆς μέρος, μπῆκε στὸν πορθμὸ κι ἔφτασε στὶς ἐκβολές τοῦ ἑνὸς
ἀπὸ τοὺς δυὸ αὐτοὺς ποταμούς. Ἀποδίδουν, δηλαδή, στὸν ἥρωα
ἐν' ἀκόμα ὑπερφυσικὸ κατόρθωμα.

Ἄλλοι, πάλι, ἀποκλείουν ὁλότελα αὐτὴ τὴ θεωρία, ἐπιμένον-
τας πὼς τὴν πόλη τῶν Φαιάκων πρέπει νὰ ζητήσουμε στὴ δυτική
ἀκτὴ τῆς Κέρκυρας, πρὸς τὸ μέρος, δηλαδή, τοῦ Ἰόνιου. Μερικοί,
ὁ Στ. Προσαλέντης, ὁ Μαρίνος Μεταξᾶς, ὁ Ρῆμαν κι ὁ πολὺς
Βιλάμοβιτς, φρονοῦν ἀκόμα πὼς ἡ σημερινὴ Κέρκυρα δὲν ἔχει
καμμιά σχέση μὲ τὴν ὁμηρικὴ Σχερία. Μὰ ἔτσι ἔρχονται σ' ἀντί-
θεση μὲ ὅλους τοὺς κλασσικοὺς Ἕλληνες ἱστορικοὺς, περιηγητὲς καὶ
γεωγράφους (Θουκυδίδης, Πλούταρχο, Δημ. Φαληρέα, Καλλίμαχο,
Παυσανία, Στράβωνα, Ἀριστοτέλη), ποὺ ταυτίζουν τὸ νησὶ τῶν
Φαιάκων μὲ τὴν Κέρκυρα.

Μὲ τὴ δεύτερη ἀποψη συμφωνοῦν ὁ Βίκτωρ Μπεράρ καὶ
τελευταῖα ὁ Ζὰκ Μπουλανζέ, ποὺ ἀφοῦ ἐξέτασαν προσεχτικὰ
ὅλες τὶς κερκυραϊκὲς ἀκτὲς, ὑποστήριξαν ἀδίσταχτα πὼς ἡ προϊ-
στορικὴ πόλη δὲν μποροῦσε νὰ βρισκόταν ἄλλοῦ παρὰ μόνο στὴν
περιοχὴ τῆς Παλαιοκαστρίτσας. Καὶ μᾶς τὸ ἐξηγοῦνε, ἀκολουθών-
τας πιστὰ τὴν ὁμηρικὴ περιγραφή.

Σύμφωνα μ' αὐτὴ, ἔπειτ' ἀπὸ δεκοχτὼ μέρες ταξίδι μὲ τὴ

σχεδία τοῦ ἀπὸ τὸ νησὶ τῆς Καλυψῶς, ἀγνάντεψε γιὰ πρώτη
φορὰ ὁ Ὀδυσσεύς τὰ σκιερὰ βουνὰ τῆς Σχερίας. Μὰ ξέσπασ' ἓνα
ἀπὸ τὰ φοβερὰ θαλασσοβόρια τῆς Μεσογείου, τὸ κῦμα τὸν ἄρ-
παξε ἀπ' τὴ βάρκα καὶ γιὰ δυὸ ἀκόμα μερόνυχτα ὁ ἥρωας
θαλασσοδερνόταν, ὥς που ἀντίκρουσε καὶ πάλι τὴν ποθητὴ γῆ.
Σὰ ζύγωσε ἀρκετὰ, ἦρθε στ' αὐτιά του ὁ γδοῦπος τῆς θάλασσας,
ποὺ ἔσπαζε στοὺς βράχους. «Μούγκριζαν φριχτὰ τ' ἀφρισμένα
κύματα, πουθενὰ καταφυγὴ, λιμάνι, ἀραξοβόλι, μὰ κάβοι μονάχα
ὀρθόστητοι, ξέρες παντοῦ, πέτρες σχιστὲς κι ἓνας μεγάλος βράχος,
γλυστερός, ποὺ ἀνέβαινε ἀπότομα ἴσαμε ἀπάνου.» Ἡ θάλασσα
στὸ μέρος ἐκεῖνο ἦταν βαθειά, ποὺ ἄνθρωπος δὲν μποροῦσε ὀρθίος
νὰ σταθεῖ. Σὲ τέτοια ἄγρια ἀκρογιαλιὰ πέταξε τὸ διακὸν ἥρωα τὸ
κῦμα. Ἀρπάζει τότε μὲ τὰ χέρια του τὸ βράχο καὶ βογγώντας ἀπ'
τὸν πόνο καὶ τὴν κούραση συγκρατιέται καὶ γλυτώνει. Μὰ τὸ κῦμα
γυρίζει πίσω μὲ ὀρμὴ, τὸν παίρνει ἀπὸ τοὺς βράχους καὶ τὸν πετᾷ
ξανὰ στ' ἀνοιχτά. Τότε ἀρχίζει ὁ ἥρωας νὰ κολυμπᾷ γιαλὸ-γιαλὸ,
μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ βρεῖ κανέν' ἀπάνεμο ἀκρογιάλι, ὥς που «ἔφτασε
πλέοντας εἰς ποταμοῦ τὸ στόμα, ποὺ ἐκύλα ὥραϊα· κάλλιστος ἐκεῖ
τοῦ ἐφάνη ὁ τόπος, χωρὶς πέτρες καὶ ἀπάνεμος.»

Στὶς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ αὐτοῦ σώθηκε ἀποσταμένος ὁ Ὀ-
δυσσεύς καὶ φίλησε τὴ γῆ τὴ σιτοδόρα. Ἐπειτ' ἀνέβηκε στὸ δά-
σος, πλάϊ στὸ ποτάμι, διάλεξ' ἓνα μέρος ἀπάνεμο κάτω ἀπὸ μιὰν
ἐλιά, πλάγιασε πάνου στὰ φύλλα κι ἀποκοιμήθηκε.

«Μιὰ τέτοια
τοποθεσία, μᾶς
λέει ὁ Μπου-
λανζέ στὸ βι-
βλίο του «Τὸ
Νησὶ τῆς Ναυ-
σικᾶς», δὲν μπο-
ρεῖ νὰ νῆαι ἄλλη
ἀπὸ τοὺς Ἑρ-
μονες, δώδεκα,
δηλαδή, χιλιό-
μετρα πρὶν φτά-
σουμε στὴν Πα-

λαιοκαστρίτσα. Ὅλ' ἡ ἀκτὴ εἶν' ἐκεῖ ἄγρια κι ἀπότομη. Μπροστά
της ἀνοίγεται ἀγριωπὴ ἡ Μεσόγειος, ἡ θάλασσα τῶν Κυκλάπων,
τῶν Λαιστρυγόνων, τῆς Καλυψῶς καὶ τῆς Κίρκης. Ἀπὸ εἰκοσι-
πέντε μέτρα ὕψος κατακυλοῦν τὰ νερὰ ἐνὸς ποταμοῦ, ποῦ ἀπὸ
τὸ κέντρο τῆς κοιλάδας τοῦ Ρόπα, κυλώντας ἀνάμεσα σὲ καλαμι-
ῶνες καὶ λιβάδια, φτάνει στὰ ὑψώματα τῶν Ἑρμόνων. Ἐκεῖ
στρίβει δεξιὰ, περνᾷ ἓνα στενὸ καὶ γκρεμίζεται, σχηματίζοντας
καταρράχτες, σ' ἓναν ὁμορφο γιάλο ἀπὸ ἄμμο καὶ χαλίκια ἄσπρα,
χαράζοντας πάνου σ' αὐτὸν ἓνα μικρὸ αὐλάκι ὡς τῇ θάλασσᾳ.
Ἐκεῖ πρέπει νὰ σώθηκε ὁ ἥρωας».

Ἄς δοῦμε τώρα καὶ τὸ δρομολόγιο τῆς Ναυσικᾶς, ποῦ σὰν
καλὴ νοικοκυροπούλα φόρτωσε σ' ἓνα καλὸ τροχὸ ἅμαξι τ' ἄσπρο-
ρουχα τῶν ἀδελφῶν τῆς καὶ ξεκίνησε μὲ τὶς δοῦλες τῆς γιὰ τὰ
πλυσταριά, ποῦ «μακρὰ ἀπ' τὴν πόλιν ἦταν».

«Καὶ εἰς τ' εὖμορφον ὡς ἔφθασαν καὶ πρόσχαρο ποτάμι,
ἤϊραν ἐκεῖ τὰ πλυσταριά, καὶ ἄφθονον ἀναβρύζει
καλὸ νερό, ποῦ ἔναι ἀρκετὸ νὰ βγάλῃ κάθε ρύπο.
Καὶ τὰ μουλάρια ξέξεψαν αὐτὲς καὶ τ' ἀπολῦσαν
εἰς τ' ἀφρισμένου ποταμοῦ τὴν ἄκρη.

ΟΔ. Ζ, 85-90 (ΜΕΤΑΦΡ. Ι. ΠΟΥΛΛΑ)

Ἐπειτα ἔπλυναν τὰ ρούχα καὶ «εἰς τ' ἀκρογιάλι τ' ἄπλωσαν
ἀραδικῶς, στὸ μέρος ποῦ τὰ χαλίκια στὴν ξερὰν ἐλεύκανε τὸ κῦμα».

Ὑστερα λούστηκαν κι αὐτὲς, κι ἀφοῦ γευμάτισαν πλάϊ στὸ
ποτάμι, ἄρχισαν τὸ τόπι. Τόρριξε κ' ἡ Ναυσικᾶ, μὰ τῆς ξέφυγε
κι ἔπεσε στὸ βαθὺ ρέμα. Ἐβγαλαν τότε τὶς φωνὲς ὅλες μαζὶ κι ὁ
Ὀδυσσεὺς ξύπνησε. Κι ἔτσι γίνηκε ἡ περίφημη συνάντηση. Ἡ
Ναυσικᾶ τὸν περιποιήθηκε καὶ τὸν κάλεσε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ
ὡς τὴν πόλιν, δίνοντάς του τὶς πάρα κάτω μοναδικὲς γιὰ τὴν
τοποθεσίᾳ τῆς πολιτείας τοῦ Ἀλκίνοου πληροφορίες:

Ὅσο περνοῦμε ἀπὸ φυτεῖς ἀνθρώπων καὶ χωράφια,
ἀντάμα μὲ τὶς βέργες μου, πίσω ἀπὸ ζὰ κι ἅμαξι,
περπάτεγε γοργὰ γοργὰ, καὶ γὼ τὸ δρόμο δείχνω.
Κι ἅμα σιμὰ θὰ φτάσουμε στὴν πόλιν, ὅπου τὴ ζώνουν
ψηλὰ τειχιά, θὰ ἰδῇς τὰ δυὸ λιμάνια τῆς τὰ ὠραῖα

καὶ τὴ στενὴ τὴν ἐμπασιά! καὶ δίπλα ἀπὸ τὸ δρόμο
ἔξω σερμένα στέκουνε τὰ δίπλωρα καράβια·
γιατὶ ἐκεῖ δὲ ὁ καθένας τοὺς ἔχει καραβοστάσι.
Καὶ ἡ ἀγορὰ τοὺς εἶναι ἔκε, στ' ὠραῖο Ποσειδῖο γύρα,
στρωμένη μὲ βαριόσυρτες, στὴ γῇ χωμένες πέτρες.
Ἐκεῖ τῶν μαυροκάραβων τᾶρμενα μαστορεύουν,
τὰ παλαμάρια, τὰ πανιά, καὶ τὰ κουπιὰ πλανίζουν».

ΟΔ. Ζ, 259-262 (ΜΕΤΑΦΡ. Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ)

Ἐπειτα ἡ γνωστὴ βασιλοπούλα τοῦ μίλησε γιὰ τὸ κουτσο-
μπολιὸ τῶν Φαίακων κι ἐξακολούθησε τὴν περιγραφὴ τῆς πόλης

«Στὸ δρόμο πλάϊ, τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ὠραῖο θὲ ναῦρης ἄλσος,
λεῦκες καὶ βρύση ἀνάμεσα κι ὀλόγυρα λιβάδι.
Ἐκεῖ ἔναι τοῦ πατέρα μου τὸ θαλερὸ περβόλι
κ' ἡ πόλιν βρίσκεται κοντά, ποῦ ἀκούγεται, ἂν φωνάξης.
Κάθησε ἐκεῖ καὶ πρόσμενε, ὅσο ποῦ ἐμεῖς νὰ μποῦμε
στὴ χώρα καὶ νὰ φτάσουμε στὸ πατρικὸ μου σπίτι.
Σὰ λογαριάσης πὼς ἐμεῖς ἐφτάσαμε στὸ σπίτι,
κίνησε τότε γιὰ νὰ ρθῇς στὴν πολιτεία καὶ ρῶτα,
ποῦ ἔναι τοῦ μεγάλου καρδου τοῦ Ἀλκίνοου τὸ παλάτι.
Εὐκόλογονώριστο πολὺ· μπορεῖ νὰ σοῦ τὸ δείξῃ
ἀκόμα καὶ μωρὸ παιδί· γιατί τὰ σπίτια τ' ἄλλα
δὲ χτίστηκαν σὰν τοῦ ἥρωα τοῦ Ἀλκίνοου τὰ παλάτια».

ΟΔ. Ζ, 291-302 (ΜΕΤΑΦΡ. Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ)

• Οἱ δουλεμένοι ἀγροῖ, ποῦ πέρασε ἡ Ναυσικᾶ, γυρίζοντας ἀπὸ
τὰ πλυσταριά (Ἑρμονες) στὴν πόλιν, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλοι
ἀπὸ τὴν καλλιεργημένην κοιλάδα τοῦ Ρόπα, μὰς ἐξηγεῖ ὁ Μπου-
λαντζέ. Ὅσο γιὰ τὰ λιμάνια μὲ τὴ στενὴ εἴσοδο, ὁ ποιητὴς μὰς λέει
πὼς ὁ Ὀδυσσεὺς φτάνοντας στὴν πόλιν, «ἐθαύμαζε τὰ κομψὰ κα-
ράβια, τοὺς ἥρωες μέσ' στὶς ἀγορὲς, καὶ τὰ μακριὰ τειχιά τοὺς,
ψηλὰ καὶ καγκελόφραχτα ποῦ θαῦμα νὰ τὰ βλέπεις». Αὐτά, λοιπόν,
πρέπει νὰ ἦταν οἱ δυὸ ἀπάνεμοι ὄρμοι πλάϊ στὴν Παλαιοκαστρί-
τσα, ποῦ τοὺς σχηματίζουν τρεῖς μικρὲς χερσόνησοι. Ἡ πιὸ μεσημ-
βρινή, ποῦ εἶναι χτισμένο τὸ μοναστήρι, μὲ τὴ διπλανή τῆς σχη-
ματίζουν τὸ μικρὸν ὄρμον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνα. Ὁ ἄλλος ὄρ-
μος, πιὸ φαρδύς, σὲ σχῆμα τριφυλλιοῦ, εἶναι ὁ πλαῖνὸς τῆς Ἀλί-

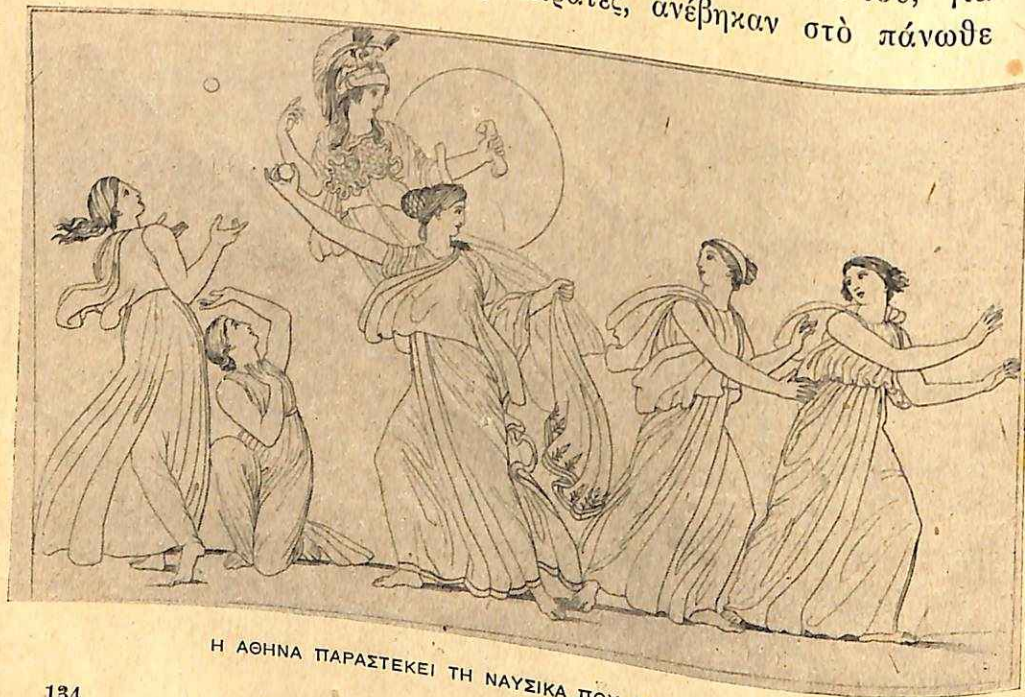
«Ἰόνιος Ἀνθολογία»

183

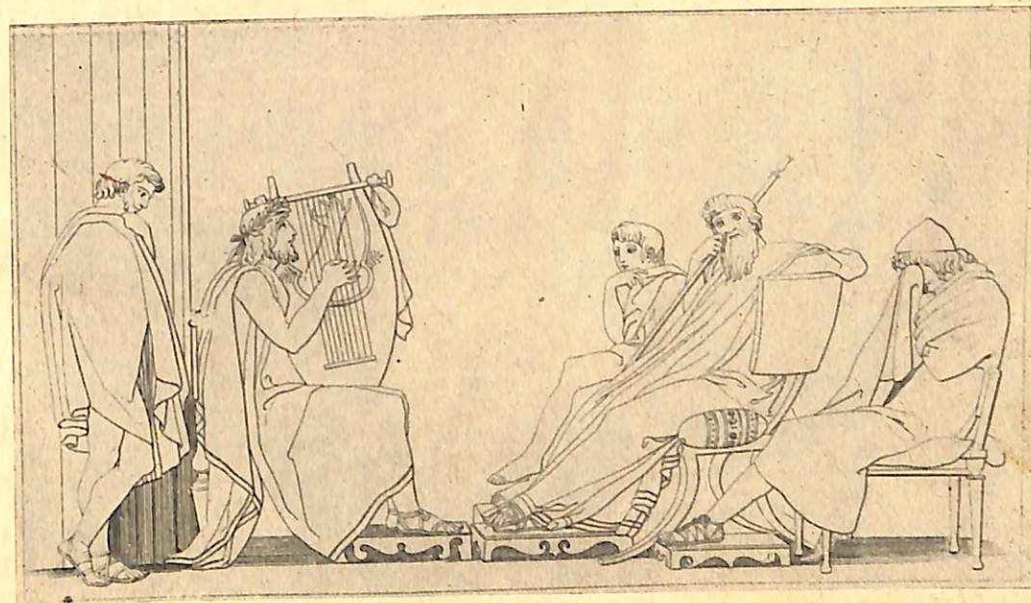
πας. Δυὸ βράχοι σχηματίζουν ἐκεῖ τρία ἀπάνεμα χωρίσματα, πού θάταν τὰ καραβοστάσια τῶν Φαιάκων. Τόσο ὁ ὄρμος τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνα ὅσο καὶ τῆς Ἀλίπας ἔχουν στενές εἰσόδους, ὅπως τὶς θέλει ὁ Ποιητής, ἐνῶ τέτοιες δὲν ἔχουν οὔτε ὁ ὄρμος τῶν Καστράδων, οὔτε ἡ Λιμνοθάλασσα.

Κι οἱ τρεῖς χερσόνησοι ἔχουν στὴν ἄκρῃ ἓνα βραχώδη λόφο κ' ἔπειτα μιὰ λουρίδα ἴσιας γῆς, πού τὶς ἐνώνει μὲ τοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ Ἡράκλῃ. Στὸ λαιμὸ τῆς μεσιανῆς βρισκόταν — μᾶς λέει ὁ Μπουλανζέ — ἡ πολιτεία τοῦ Ἀλκίνοου. Κάτου ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ λόφο πρέπει νὰ ἦταν ἡ ἀγορά, πού οἱ Φαίακες διόρθωναν τὰ πανιά, τὰ σχοινιά καὶ τὰ κατάρτια τῶν πισσωμένων πλοίων τους. Ἐκεῖ θὰ βρισκόταν κι ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ τῆς θάλασσας Ποσειδῶνα, πού ἀναφέρει ἡ Ναυσικᾶ.

Γιὰ ἐνίσχυση τῆς θεωρίας του ὁ Μπουλανζέ μᾶς δίνει τὴν πληροφορία, πὼς στὴν ἴδια μεσιανή χερσόνησο βρισκόταν στὰ παλαιότερα χρόνια μιὰ ἐκκλησιά, ἀφιερωμένη κι αὐτὴ στὸ θεὸ τῆς θάλασσας τῶν Χριστιανῶν, τὸν Ἅγιο Νικόλαο. Ὁ Γκρασσέ ντὲ Σαὶν-Σωβαῖρ βεβαιώνει πὼς στὸ ἴδιο μέρος ὑπῆρχε ἄλλοτε κ' ἓνα χωριό, πού τὸ κατὰστρεψαν οἱ Σαρακηνοί. Οἱ κάτοικοί του, γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τοὺς ἄγριους πειρατές, ἀνέβηκαν στὸ πάνωθε

Ἡ Αἴθηνα παραστεκεῖ τῇ ναυσικᾷ πού ρίχνει τὸ τοπί

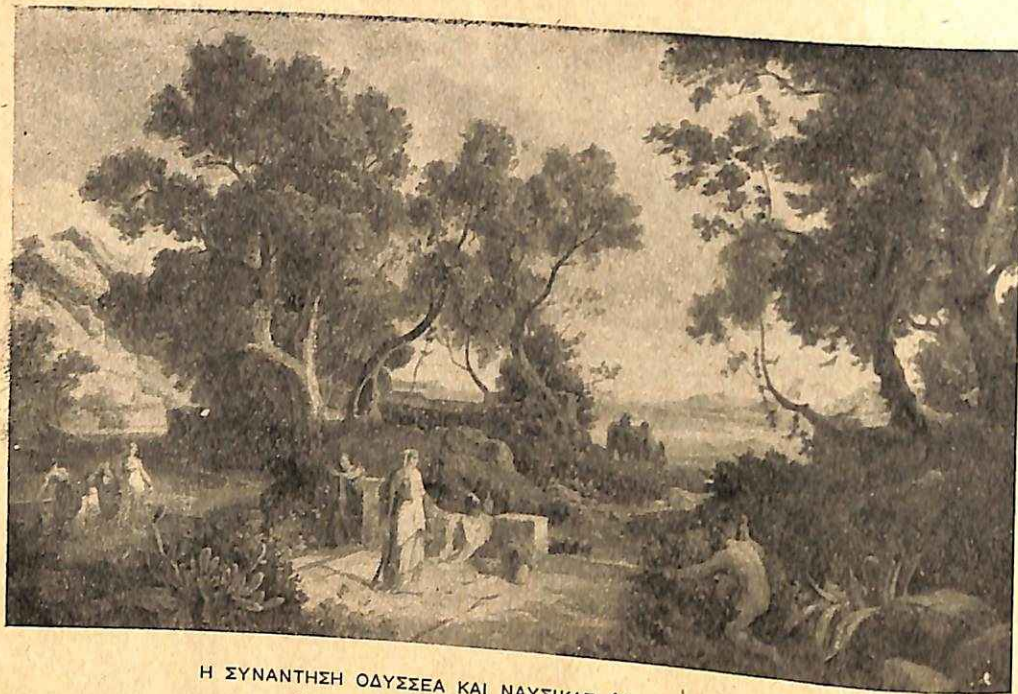
Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΥΓΚΙΝΕΙΤΑΙ ΑΚΟΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΔΟΚΟΥ

ἀπ' τοὺς ὄρμους βουνὸ τοῦ Ἡρακλέα καὶ χτίσανε στὶς πλαγιές του τοὺς σημερινοὺς Λάκωνες.

Ἐκεῖ πού σήμερα βρίσκεται τὸ μοναστήρι τῆς Παλαιοκαστρίτσας θὰ ἦταν τὰ παλάτια τοῦ Ἀλκίνοου. Στὸ λαιμὸ τῆς χερσονήσου ὡς κάτου ἀπὸ τὸ βράχο, θὰ ἀπλώνονταν οἱ περίφημοι κῆποι του. Μὰ ἡ πολιτεία θὰ ἦταν ἀπέναντι, στὴ διπλανή (μεσιανή) χερσόνησο. Ἡ ἀπόσταση εἶναι ἀκριβῶς ὅσο τὴ θέλει ὁ Ποιητής. Μπορεῖς ν' ἀκούσεις τὴ φωνὴ τοῦ καλόγερου ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἂν βάλει τὰ χέρια του γύρω στὸ στόμα.

Ὁ Μπουλανζέ βρῆκε στὴν εἴσοδο τῆς πόλης καὶ τὴν κορὴν, πού συνάντησε ὁ Ὀδυσσεύς τὴν Ἀθηνᾶ μεταμορφωμένη σὲ κόρη τῶν Φαιάκων, μὲ τὴ στάμνα στὸν ὤμο. Βρίσκεται σὲ κάποιο βράχο τοῦ ὄρμου. Τὸ νερό της τρέχει τόσο ἄφθονα, πού μὲ τὸν εὐρωπαϊκὸ πόλεμο ἀπ' αὐτὴν ὑδρεύονταν συχνὰ τὰ συμμαχικὰ πολεμικά.

Στὴν εἴσοδο τοῦ πρώτου λιμανιοῦ εἶναι ἓνα μικρὸ νησί, οἱ Βίγλες. Αὐτὸ πρέπει νὰναι τὸ «πετρωμένο φαιακικὸ καράβι». Ὑπάρχει, εἶν' ἀλήθεια, στ' Ἀκρωτήρι «Κεφάλι», κι ἐν' ἄλλο νησάκι, πού μοιάζει πὺ πολὺ καράβι καὶ γι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ λένε οἱ χωρικοὶ «Καράβι». Μὰ εἶναι εἴκοσι μίλια πέρα ἀπ' τὴν Πα-

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΟΔΥΣΣΕΑ ΚΑΙ ΝΑΥΣΙΚΑΣ (ΧΑΛΚΟΓΡ. PRELLER)

λαιόκαστρίτσα, ἐνῶ ὁ Ποιητὴς μᾶς λέει πὼς τὸ πέτρωμα τοῦ κα-
ραβιοῦ παρακολούθησαν οἱ Φαίακες ἀπ' τὸ λιμάνι.

Πρῶτος ὁ Δαῖρπελδ τοποθέτησε τὴν πόλη τῶν Φαιάκων στ'
ἀκρωτήρι «Κεφάλι», ἀπέναντι ἀπ' τὸ πετρωμένο καράβι, πιστεύον-
τας πὼς δὲ μπορεῖ νᾶναι ἄλλο ἀπ' αὐτὸ τὸ ὁμηρικόν, ἀλλὰ δὲ πό-
ρεσε νὰ τὸ ἀποδείξει ἀνασκαφικά. Αὐτὴ τοῦ ἡ ἀποτυχία τὸν ἔκανε
νὰ στραφεῖ πρὸς τὴν Παλαιοκαστρίτσα, σύμφωνα μὲ τὴ θεωρία
τοῦ Μπεράρ. Ἀλλὰ κ' ἐκεῖ οἱ ἀνασκαφές δὲ φέρανε τίποτα σὲ φῶς.

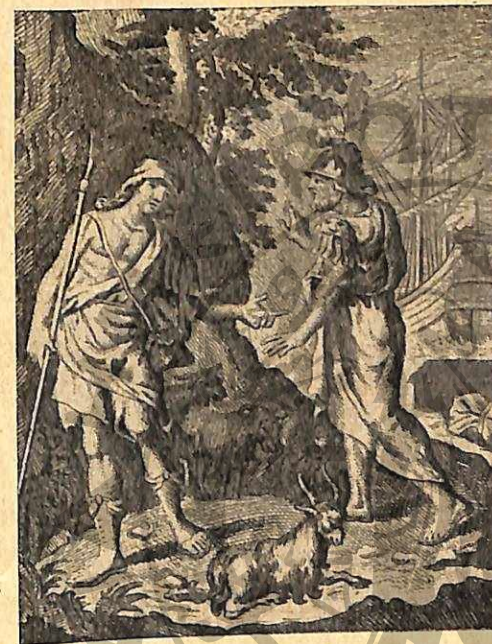
Ὅσο γιὰ τὸ μέγα ὄρος, ποὺ ὁ Ποσειδῶνας ἀπειλοῦσε νὰ
σκεπάσει τὴν πόλη, ὁ Μπουλανζὲ θαρρεῖ πὼς πρόκειται γιὰ τὸ
ψηλὸ βουνὸ Ἡράκλει, ποὺ στὶς πλαγιές του εἶναι χτισμέν' οἱ Λά-
κωνες. Οἱ Φαίακες, σὰν εἶδαν τὸ καράβι νὰ πετρώνεται, τρόμα-
ξαν καὶ πρόσφεραν θυσία δώδεκα ταύρους στὸν ὀργισμένο Ποσει-
δῶνα. Ὁ Θεὸς ἐξιλεώθηκε καὶ τὸ βουνὸ ἔμεινε στὴ θέση του.

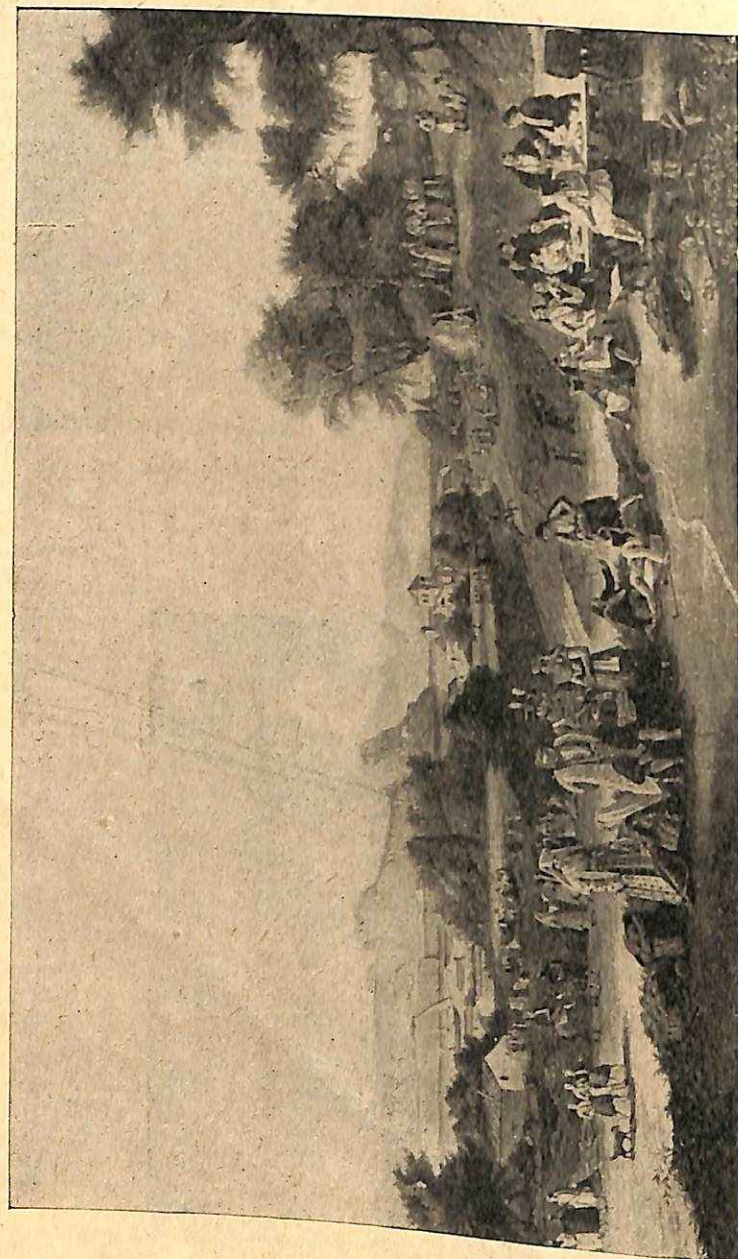
Ἐνας ἄλλος ἐρασιτέχνης ὁμηριστὴς, ὁ Ὅττ, ἔμπορος κρασιῶν,
ἀλλὰ διαβασμένος ἄνθρωπος, ἔστρεψε τὴν προσοχή του στὸν Ἀ-
φιόνα καὶ στοὺς δυὸ κολπίσκους, ποὺ σχηματίζονται στὶς δυὸ με-
ριές τοῦ ἀκρωτηριοῦ Τιμόνι. Τὸ 1930 ἔφερε τὸν καθηγητὴ τοῦ
Βίρτσμπουργκ Μπούλλε, ποὺ ἔκανε ἐκεῖ ἀνασκαφές. Δὲ διαπιστώ-

θηκε τίποτα σχετικό. Βρέθηκαν ἱχνη μικρῶν σπιτιῶν καὶ ἀγγείων
τῆς «ὑπολιθικῆς» ἐποχῆς, τῆς δεύτερης δηλαδή, χιλιετηρίδας πρὸ
Χριστοῦ.

Ἐνας ἄλλος πάλι ξένος συγγραφέας, ποὺ καταπιάστηκε ἀνώ-
νυμα μὲ τὸ ζήτημα τῆς τοποθεσίας τῆς προϊστορικῆς πόλης, ἔβγαλε
τὴ θεωρία πὼς ἡ πολιτεία τῶν Φαιάκων θὰ ἦταν στὸ Σιδάρι καὶ
πὼς τὸ νησάκι, ποὺ βλέπουμε σήμερα τρία μίλια μακρὺ ἀπ' αὐτό,
εἶναι ἀπλούστατα ἡ κορφὴ τοῦ μεγάλου βουνοῦ, ποὺ γκρεμίστηκε
κι ἔθαψε τὴν πόλη. Ἡ πόλη, δηλαδή, τοῦ Ἀλκίνοου βρίσκεται
στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας, θαμμένη κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ νησάκι. Κι
ἔτσι νομίζει πὼς ποτὲ δὲ θὰ βρεθοῦν τὰ ἱχνη της.

Ὅπωςδήποτε σήμερα ὅλοι οἱ ἀξιόλογοι ἀρχαιολόγοι, ποὺ πι-
στεύουν τὴν ταύτιση τῆς Κέρκυρας μὲ τὸ νησι τῶν Φαιάκων,
ἀναζητοῦν τὴν πόλη ἀποκλειστικὰ στὴ δυτικὴ παραλία καὶ μάλι-
στα τὴ Β. Δυτικὴ, ἀπὸ τὸ Κεφάλι ὡς τὴν Παλαιοκαστρίτσα. Ἡ
παλιὰ θεωρία γιὰ τὴν Παλαιόπολη δὲν ἔχει σήμερα κανέναν ὁπαδό.

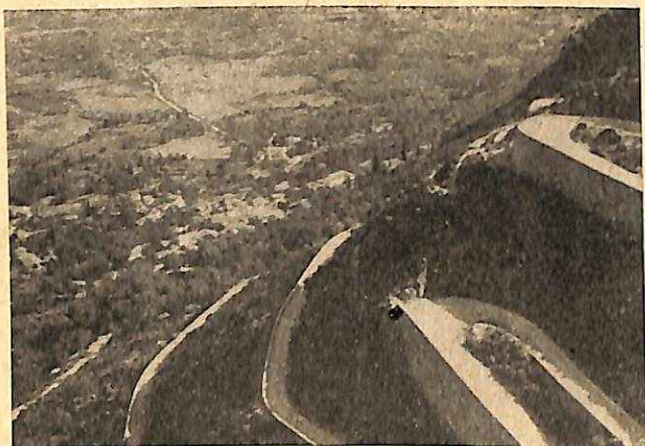
Η ΕΡΘΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΣΩΝΟΣ ΚΑΙ ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΥ (ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΙΑ CARLRIGHT)

ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟ - ΒΟΡΙΝΗ ΚΕΡΚΥΡΑ

Αφήνουμε την ὁμορφη Παλαιοκαστρίτσα, γιὰ ν' ἀνηφορίσουμε σι' ἀπόγκρεμο ψήλωμα, πού ὀρθοστέκει ἀπειλητικό πάνου ἀπὸ τὸ μοναστήρι. Ὅσο ἀνεβαίνουμε, ὁλοένα πιάνουμε τ' ἀκρογιάλια νὰ μᾶς παίζουν τὸ κρυφτούλι, ἄλλα κρυμμένα πίσω ἀπ' τὶς στροφές τοῦ δρόμου κι ἄλλα ξαπλωμένα στοὺς βράχους καὶ σχηματίζοντας ἓνα πλῆθος εἰρηνικὰ λιμάνια, πού χάσκουν σὰν ἀνοιχτὰ στόματα. Ἐνα τέτοιο μαγευτικὸ ἀκρογιάλι, πού ξεψυχᾷ μαλακὰ τὸ κύμα, γλιστρώντας ἀνάμεσα σι' ἀνοίγματα τῶν βράχων καὶ γλυκοκελαϊδώντας, εἶναι τοῦ ὄρου τῶν Λιαπάδων. Παντοῦ λαμποκοπᾷ στὸν πυρωμένο ἥλιο ἢ λιγωμένη θάλασσα.

Ὁ δρόμος ξετυλίγεται πάντα σ' ὁμορφες κορδέλλες. Στὰ μέσα τῆς πλαγιᾶς σὰ φωλιές πουλιῶν εἶν' ἀραδιασμένα τὰ μικρό-σπιτα ἑνὸς ὁμορφου χωριοῦ, πού οἱ βροχές ἔχουν ξεθωριάσει πιά τὸ χρῶμα. Πουθενά, ἀλήθεια, δὲ θὰ δεῖτε νὰ ταιριάζουν μὲ τέτοια χάρη οἱ χρωματισμοὶ τῶν σπιτιῶν μὲ τὴ γύρω φύση, ὅπως στὴν Κέρκυρα.

Στὰ κατώφλια καὶ
στὰ πεζούλια τῶν
φτωχικῶν σπιτιῶν
στέκουν χωριατοποῦ-
λες μὲ πανέμορφα,
περίεργα καὶ ὄνειρο-
πόλα γαλανὰ μάτια.
Ἕνα βαθὺ γαλάζιο
σὰν τὸ χρῶμα τῆς
θάλασσας, ποὺ τὴν
ἀγναντεύουν ὁλο-
χρονὶς ἀπὸ ἐκεῖ ψη-

λὰ ὡς πέρα, ποὺ χάνεται στ' ἄπειρο τοῦ ὀρίζοντα. Φοροῦν
ἄσπρες μαντιῆλες στὸ κεφάλι καὶ ὅλες κρατοῦνε στὸ χέρι καὶ ἀπὸ μιὰ
ρόκα, σὰν τὶς προγόνες τους στὰ χρόνια τῆς βασιλίσσας Ἀρήτης.
Εἶναι τὸ χωριὸ Λάκωνες, ποὺ ἀναφέραμε πιὸ πάνω.

Σὲ μιὰ στροφή τοῦ δρόμου βλέπουμε κάτωθι μας, σὰν ἀπὸ
ἀεροπλάνο, τὴν κορφὴ τοῦ Ἀγγελόκαστρου, ἑνὸς φοβεροῦ καὶ ἀπόρ-
θητου φρούριου, ποὺ χτίστηκε ἀπὸ τοὺς βυζαντινοὺς Δεσπότες τῆς
Ἠπείρου, ἀπ' ὅπου πῆρε καὶ τὴν ὀνομασίαν του. Ἐκεῖ κατάφευγεν
ὁ πληθυσμὸς τῆς ὑπαίθρου, γιὰ νὰ γλυτώσει ἀπὸ τοὺς ἄγριους ἐπι-
δρομεῖς. Στὰ 1403 τὸ πρόσβαλαν Γενοβέζοι πειρατές, μὰ δὲν τὸ πῆ-
ραν. Στὰ 1537 τὸ πολιορκήσε ὁ φοβερὸς Σουλτᾶνος Σουλεϊμάν, μὰ
καὶ αὐτὸς ἀποκρούσθηκε ἀπὸ τοὺς 3.000 ἄντρες, ποὺ τὸ ὑπεράσπι-
ζαν. Οἱ Σαρακηνοὶ κατάστρεψαν τὴν πόλιν, μὰ τὸ Ἀγγελόκαστρο
βάσταξε. Μοιάζει σὰν τοῦ Μυστρᾶ, μὲ τὴ διαφορὰ ποὺ τοῦτο εἶναι
παραθαλάσσιο καὶ φαντάζει πιὸ ἀψηλό, μ' ὅλο ποὺ δὲν ἔχει παρὰ
271 μέτρα ὕψος. Στὴ γρανιτένια του κορφὴ, ἀπὸ ἐδῶ ψηλὰ ποὺ
τὸ κοιτοῦμε, τὰ χαλάσματα τοῦ κάστρου καὶ τῶν ἐρειπωμένων
χιτριῶν φαίνονται σὰν σκορπισμένες πέτρες.

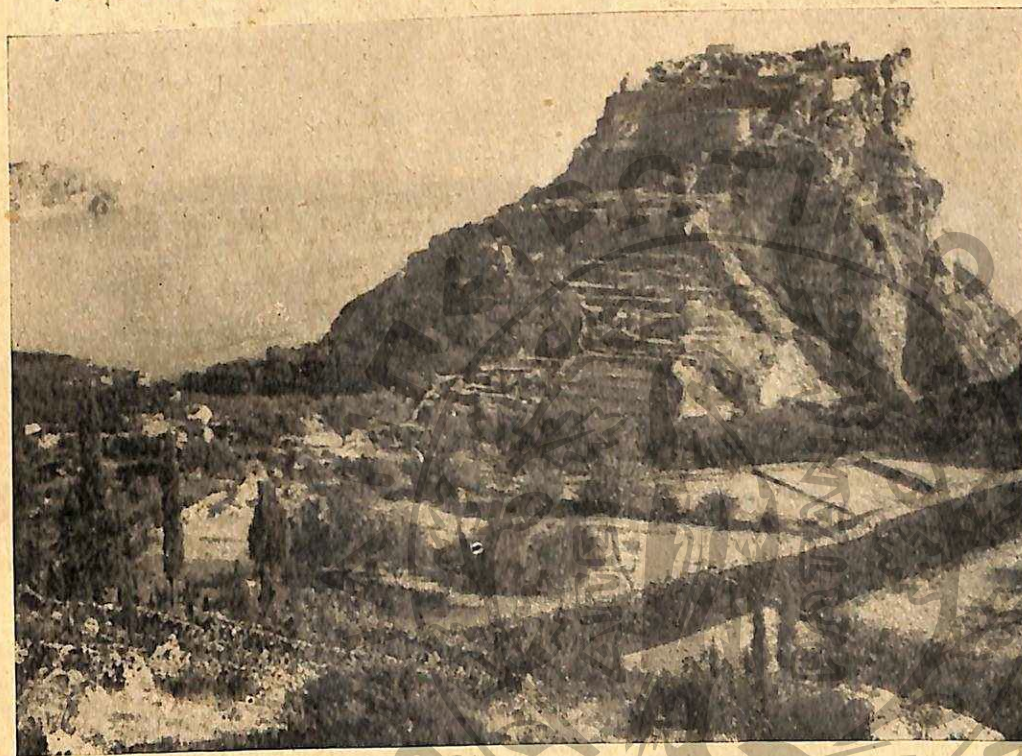
«Ἀπ' τὰ ψηλὰ πεζούλια τῶν ἐπάλξεων καὶ ἀπ' τὶς γαλαρίες
αὐτοῦ τοῦ κάστρου, θλιμμένες βασιλοποῦλες πορφυρόπεπλες καὶ
μαργαροζωνᾶτες, χρόνια καὶ χρόνια στέλνανε τοὺς ἀναστεναγμούς
τους πέρα ἀπ' αὐτὴ τὴ θάλασσα», εἶπε μιὰ μέρα ὁ Χρηστομᾶνος
στὴν Αὐτοκράτειρα.

«Ὁ Πρόξενος, ἀπεναντίας, βλέποντας αὐτὰ τὰ ἐρείπια, ὄνει-

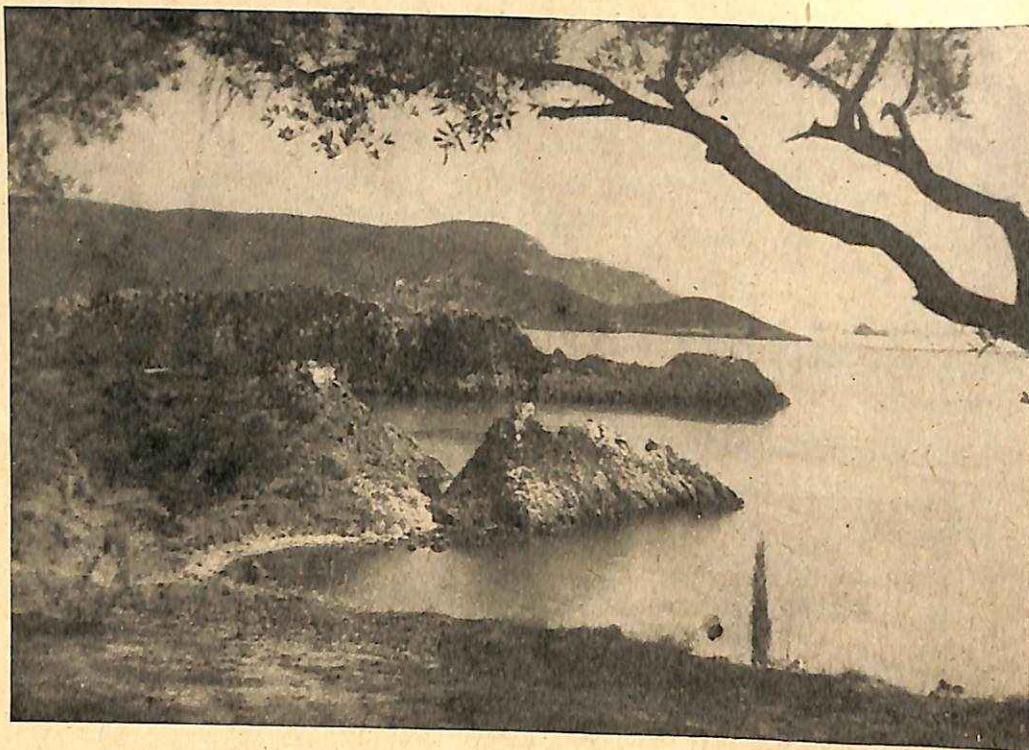
ρευόταν ἓνα κάστρο ἀγγελικὸ καὶ ἀγγέλους νὰ μπαينوβαίνουν σὰν
πουλιά», τοῦ ἀπάντησεν ἐκείνη.

Περνοῦμε τώρα ἐν' ἄλλο ὁμορφο χωριό, τὴν «Κρήνη». Στὸ
δρόμο συναντᾶμε τὶς χωριατοποῦλες, ποὺ γυρίζουν μὲ τὰ γίδια
τους καὶ τὶς ἀγελάδες. Ἀκόμα ἐν' ἄλλο χωριό, οἱ Μακράδες, μὲ
ὠραῖα πορτόνια καὶ πέτρινες ἐξωτερικὲς σκάλες, ὅπου κορί-
τσια μὲ τὰ πιὸ φανταχτερὰ πράσινα μάτια καρφώνουν τὸ βλέμμα
τους στὸ πέρασμά μας καὶ ἔπειτα σκύβουν, μιλώντας ἀναμεταξύ τους.
Τὰ στόματά τους καὶ τὸ χαμόγελο μοιάζουν τῶν ἀρχαγγέλων.
Ἀπὸ τοὺς Μακράδες μπορεῖς σὲ διόμιση ὥρες ν' ἀνεβρεῖς στὴν
κορφὴ τοῦ Ἡρακλέα, περνώντας ἀπ' τὰ χωριὰ Δουκάδες, Ἀλιμα-
τάδες καὶ Βουτουλάδες.

Ὁ δρόμος, ἀφήνοντας τὸ χωριό, στενεύει ἀνάμεσα στοὺς
φράχτες νοικοκυρεμένων μετοχιῶν. Ἕνα κοπάδι γαλόπουλα ξα-
φνιαίζουν στὸ κλάξον καὶ πασκίζουν νὰ φτερουγίσουν, γιὰ νὰ
γλυτώσουν, πάνω στὶς ὄχτες. Εἶναι τόσο κωμικὴ ἡ προσπάθειά

ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟ

ΛΙΑΠΑΔΕΣ

τους—σάμπως δὲν κάνουν τόσες τέτοιες καὶ οἱ ἀνθρώποι!—ποὺ σοῦρχονται τὰ γέλια. Ἡ μικροῦλα, ποὺ τὰ φυλάει, μὲ τρόμο τρέχει κι αὐτὴ ξωπίσω τους νὰ τὰ περιμαζέψει, μὴ λογαριάζοντας τὸ δικό της τὸν κίνδυνο. Ἐτσι, καθὼς τὰ κυνηγᾷ μὲ τὸ καλάμι, φαντάζει ἡ φτωχοῦλα σὰ νὰ πασκίζει κι αὐτὴ νὰ φτερουγίσει. Δὲν εἶναι ἔντεκα χρόνων κι ὥστόσο ἀναλογιέται τὴν εὐθύνη της!

Τώρα πυκνὰ δάση κι ἐλαιῶνες· κι ἔπειτα καλοδουλεμένα ἀμπέλια, χωρισμένα σὲ κανονικὰ τετράγωνα, ποὺ ἀνηφοροῦν στὶς πλαγιὲς τῶν λόφων, φτάνοντας ἴσαμε τὴν κορφὴ τους. Εἶναι τὸ ξακουσμένο γιὰ τὸ κρασί του χτῆμα τοῦ Ριβέλλι. Τέτοια μεγάλα ἀρχοντικά ἔχει καὶ τὸ κατοπινὸ χωριό, οἱ Ἀλιματάδες. Ὁραῖα λαγκάδια, ποὺ δίπλα τους γι ἀρκετὸ διάστημα κυλᾷ ἓνα ξεροποτάμι, ὁ «Τυφλοπόταμος»· κι ἔπειτα πάλι μικρὲς κοιλάδες καὶ δουλεμένα ὑψώματα, ποὺ τὰ καταπράσιν' ἀμπέλια ἔρχονται σ' ἀντίθεση μὲ τὸ κόκκινο χῶμα τῆς δουλεμένης γῆς.

Τώρα περνοῦν μπροστὰ μας γυμνὰ καὶ ἀπότομα βουνά. Εἰ-

φνου μιὰ φοβερὴ ρεματιὰ ροβολᾷ καὶ χάνεται μακρυνά, ὅσο δὲ φτάνει μάτι. Εἶναι ἡ κοίτη τοῦ Τυφλοπόταμου, ποὺ χάνεται στὸν κόλπο τοῦ Σιδαριοῦ, χωρίζοντας τὰ βουνὰ τῆς Βίγλας ἀπὸ τὴν ὄροσειρὰ τῆς ἀρχαίας Ἰστώνης, τοῦ Παντοκράτορα. Πέρα στὸ βάθος, στὴν ἀνατολικὴ ἄκρη τοῦ νησιοῦ, βρίσκεται ἡ παλιὰ Κασσιώπη μὲ τὴν περίφημη ἐκκλησιὰ της καὶ πιδό, ἀπέναντι ἀπὸ τὸ Βουθρωτό, ἡ «Κουλούρα», ἓνα μυρωμένο παραθαλάσσιο χωριό, ποὺ τὸ λιμάνι του εἶναι πάντα γεμάτο καΐκια καὶ ψαράδικες βάρκες. Σὲ μιὰ στιγμή—βρισκόμαστε τριάντα χιλιόμετρα μακρυνά ἀπ' τὴν πόλη—διακρίνουμε τὴν πολιτεία ξαπλωμένη, λαμπερὴ καὶ ἄσπρη, σὰν ἓνα μεγάλο ὄστρακο. Ἐπειτα νέα σειρὰ βουνῶν καὶ κατάφυτων λόφων, ποὺ μόλις τὰ προσπερνᾷς, θαρρώντας πὼς ἐξόφλησες, φανε-ρῶνονται ξανὰ μπροστὰ σου νέες βουνόσειρές.

Σὲ κάθε πλαγιὰ κι ἀπὸ ἓνα χωριό, καὶ σὲ κάθε κορφὴ καὶ ἀπὸ ἓνα ἄσπρο ἐκκλησάκι, μὲ κυπαρίσσια σὰ λαμπάδες, πεσμένες, λές, ἀπ' τὸν οὐρανὸ κανένα ἀπὸ τὰ μαγικά ἐκεῖνα βράδυα, ποὺ

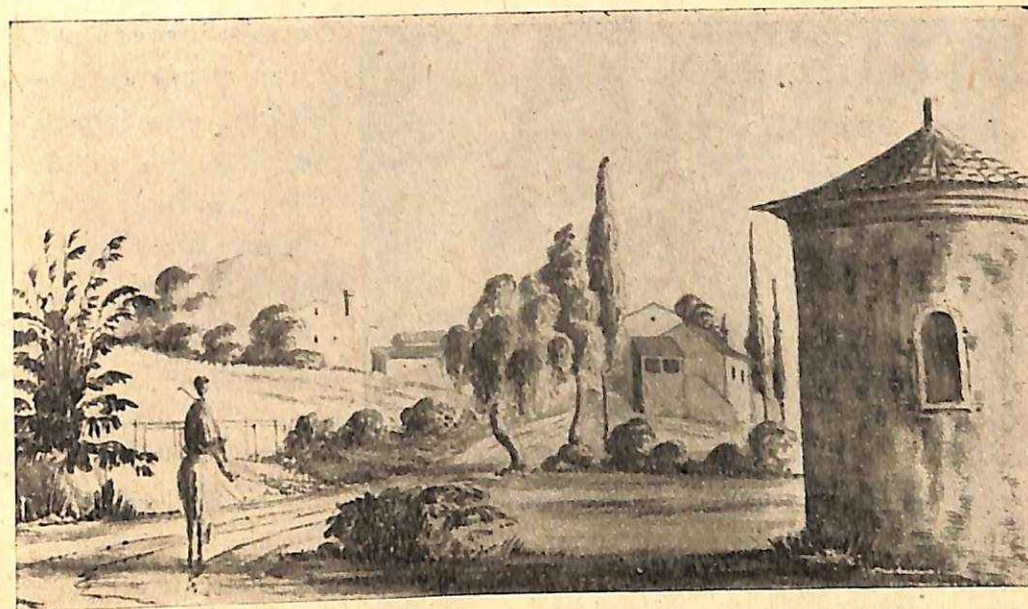
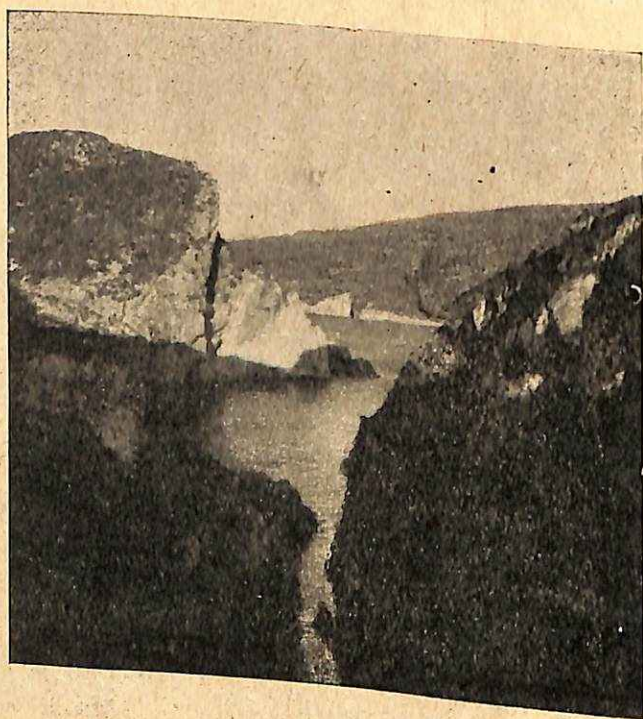

ΜΠΕΝΙΤΣΕΣ

πέφτουν βροχή τὰ ἄστρα. Τέτοιες γραφικὲς ἐκκλησιῆς εἶναι ἡ Χωροεπισκόπισσα καὶ ἡ Ὁδηγήτρα. Πελώρια κυπαρίσσια στὴ σειρὰ, σ' ὅλη τὴ μακρυνὰ καὶ σὰ λεπίδι κοφτερὴ κορφή, φαντάζουν σὰν κέντημα στὶς στερνὲς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου, ποὺ περνᾷ ἀνάμεσ' ἀπὸ τὸ φύλλωμά τους, ζωγραφίζοντας στὸ γαλάζιο φόντο τὴ μαυριδερὴ σιλουέττα τους.

Ἀκόμα ἓνα χωριό, οἱ «Ἀγραφοί», κι ἔν ἄλλο, τὸ «Καβαλούρι». Λὲς καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχουν, μ' ὅλοπὸν σ' ὅλο τὸ νησι δὲν εἶναι περισσότερα ἀπὸ 240. Τὰ διακρίνεις καθαρὰ στοὺς προσήλιους λόφους, κάτου ἀπὸ σκιερὲς συστάδες ἐλιῶν καὶ κυπαρισσιῶν. Σ' ἓνα ὕψωμα, ὀλομόναχη καὶ καμαρωτή, ἡ θανμάσια ἔπαυλη τοῦ Ἀρλιόττι καὶ πάρα πέρα, σ' ἓνα πυκνὸ δάσος ἀπὸ ἐλαιῶνες, μιὰ ὁμορφὴ ἐκκλησιά, ἡ Φανερωμένη ἡ Λαμποβίτισσα.

Τώρα τραβᾷμε ἴσα στοὺς Καρουσάδες, τὸ χωριὸ τοῦ Ντίνου Θεοτόκη, μιᾶς μεγάλης δόξας τῆς Ἑλληνικῆς πεζογραφίας.

(ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ)

ΚΑΡΟΥΣΑΔΕΣ, ΔΑΣΙΑ

Οἱ Καρουσάδες μοῦ φανῆκαν τὸ πιὸ ὑποβλητικὸ χωριὸ τῆς Κέρκυρας. Δυὸ ἐκκλησιῆς, ἡ Ἀγία Αἰκατερίνη κι ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος, μελαγχολικὰ μᾶς προὔπαντοῦν στὸ δρόμο. Μερικοὶ χωρικοί, στ' ἄκουσμα τοῦ αὐτοκίνητου, ποὺ σταματᾷ ἀπαυδισμένο ἀπὸ τὴν ἀνηφοριὰ στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, βγαίνουν στὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ καὶ μᾶς χαιρετοῦν μὲ καλωσύνη. Ἀπὸ τὸ πλαγινὸ στενὸ, ποὺ ἀνηφορίζαμε πεζοί, κατέβαινε ἓνας παπᾶς.

—Δὲν εἶναι κανεὶς «στ' ἀρχοντικό», λείπουν! μᾶς λέει, χαιρετώντας.

Ἐξακολουθοῦμε τὸ δρομάκι, ποὺ ἀνεβαίνει φιδωτὸ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, καὶ λίγο παρέκει συναντᾷμε στὰ δεξιὰ μας ἓνα μακρὸ μουράγιο, μαυροπράσινο ἀπὸ τὴ χοντρὴ φλοῦδα τῆς μούχλας καὶ τοῦ χορταριοῦ. Πίσω του ἀπλώνεται ἓνας ἀπέραντος κῆπος, ποὺ στὴ μέση του ὀρθώνεται ἓνας μαυριδερός ὄγκος, σὰν ἐρειπωμένος πύργος. Εἶναι τὸ παλιὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Θεοτόκη. Ἀνεβαίνουμε κάμποσα πέτρινα σκαλιά, μ' ἄδικα τραβᾷμε τὸ χοντρὸ κουδοῦνι τῆς σκουριασμένης σιδερένιας πόρτας. Ὁ ἦχος

ΥΨΟΣ

μας στὸν κῆπο, σὲ μιὰν αὐλή, ποὺ ἄλλοτε θὰ ἦτανε ταρά-
τσα πανώρια, μὰ σήμερα σοὺ κάνει λύπησιν μὲ τὰ σπασμένα σί-
δερα καὶ τὰ σκορπισμένα ὀλοῦθε ἀγκωνάρια, ποὺ λές, βαρέθηκαν
καὶ αὐτὰ νὰ τρέφουν τοὺς ἀνάμεσά τους φυτρωμένους θάμνους.

Στὴν πρόσοψιν τοῦ
ἀρχοντικοῦ χάσκουν
θολωτὲς σπηλιές,
πρασινόμαυρες ἀπὸ
τὴ μοῦχλα. Ἄλλοτε
θᾶταν κάβες κρα-
σιῶν καὶ ἀποθήκες,
μὰ τώρα εἶναι γεμά-
τες κλήματα, ἀράχ-
νες καὶ ξερόφυλλα.
Δυὸ φαρδειὲς καμ-
πυλωτὲς σκάλες κα-

ΕΠΑΥΛΗ ΜΙΜΠΕΛΛΙ

χάνεται στὸν κῆπο.
Οὔτε ψυχὴ, οὔτε ἀ-
κρόαση, οὔτε καὶ τὸ
γαύγισμα ἐνὸς σκύ-
λου. Χρόνια, λές, τ'
ἀρχοντικὸ εἶν' ἐγκα-
ταλειμμένο. Ψάχνον-
τας νὰ βροῦμε καμ-
μιὰν ἄλλη εἴσοδο
στὸν κῆπο, ἀκολου-
θοῦμε τὰ σκαλιά,
ποὺ ὀδηγοῦν σ' ἄλλα
βοηθητικὰ χαμόστι-
τα καὶ σταύλους. Μὲ
δυσκολία προχωροῦ-
με, γλιστρώντας στὰ
πεσμένα ξερόφυλλα,
ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ πε-
ριπλοκάδια καὶ τοὺς
θάμνους. Ξάφνου, νά

«Ἰόνιος Ἀνθολογία»

τεβαίνουν σ' ἓναν παντέρημο κι ἀγριεμένο μαζί κῆπο, ποὺ ἄνθρωπος
δὲν πάτησε, λές, χρόνια, ἔπειτα ἀπὸ τὸ χαμὸ τοῦ νοικοκύρη.
Πάνω στὰ βότσαλα, στοὺς θάμνους, στὰ κλαδιὰ καὶ στὰ κάθε
λογῆς ἀγρολούλουδα, πηδούσανε ἄλλαλα σπουργίτια. Ἄλλοτε,
κ' ἐδῶ ἦταν ἓνα χαρούμενο περβόλι, τὸ καλύτερο τοῦ χωριοῦ,
μὰ τώρα, θλιβερὸ κι ἀποξηραμένο, ἔρχεται σ' ἀντίθεση μὲ τ' ὀλο-
πράσινο καὶ δροσερὸ τοπίο.

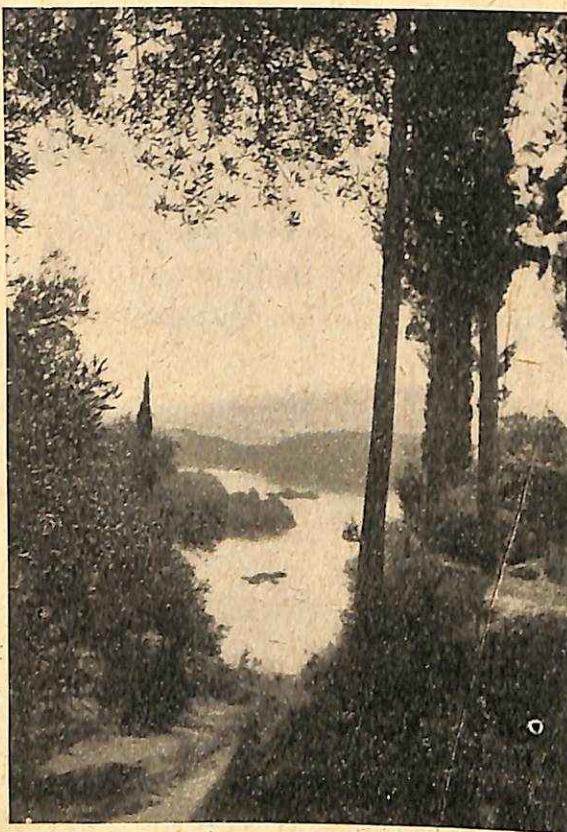
Ἀνεβαίνουμε ξανά τὰ σπασμένα μαρμαρένια σκαλοπάτια
καὶ φέρνουμε τριγύρω τὸ παλιὸ ἀρχοντικὸ. Τοῖχοι ἐτοιμόρροποι
καὶ παράθυρα ξέθωρα καὶ ξεχαρβαλωμένα χάσκουν, ἄλλοῦ μελαγ-
χολικὰ κι ἄλλοῦ σαρκαστικά, σὰ νὰ μᾶς κοροϊδεύουν. Παντοῦ ρωγ-
μὲς καὶ κρεμασμένες σκεπές, πουθενὰ ἓνα σημάδι ἀνθρώπινης
φροντίδας. Μιλούσαμε σιγὰ μπρὸς στὰ πένθιμα αὐτὰ χαλάσματα,
ὅπως μπροστὰ σὲ τάφους.

— Ἐκεῖ στὴν ἄκρη εἶ-
χε τὴν κάμαρά του ὁ ἀ-
δελφός μου ὁ Ντίνος,
μοῦ δείχνει ὁ μακαρίτης
τώρα ἱστοριοδίφης Σπύ-
ρος Θεοτόκης, ποὺ μᾶς
συνώδευε. Τὸ βράδυ μα-
ζεούταν στὴ μεγάλη τρα-
πεζαρία, ἐκεῖ στὸ μέσο,
καὶ σώριαζε τὰ βιβλία καὶ
τὰ χαρτιά του στὸ τραπέ-
ζι. Σὲ μιὰ γωνιὰ ἐργαζό-
ταν ἡ μητέρα τὰ πλε-
χτά της. Τ' ἄλλα ἀδελφία,
τ' ἀτελείωτα βράδια τοῦ
χειμῶνα, διαβάζαμε καὶ
κουβεντιάζαμε...

Καὶ μοῦ διηγήθηκε τὴ
ζωὴ καὶ τίς συνήθειες τοῦ
συγγραφέα τῶν ἐξωτικῶν
κερκυραϊκῶν θρύλων, ποὺ
δὲν ἔχουν τίποτα νὰ ξη-

«Ἰόνιος Ἀνθολογία»

ΛΙΑΠΑΔΕΣ

λέφουν από τις ιστορίες της Πεσκάρας του Ντ' Αννούντσιο.

Από μια κορφή, πιδ πάνω από το εγκαταλειμένο παλιό άρχοντικό, άγναντεύουμε τη Ρόδα, την πιδ ρωμαντική άκρογιαλιά της Κέρκυρας, πού το καλοκαίρι την προτιμούν για την ήσυχία της και την άπαλή άμμουδιά οί άρχοντοπούλες.

Οί κορφές τών βουνών άρχιζαν τώρα νά πυρώνουν στο πέσιμο του ήλιου. Όλα φωτίστηκαν στο χρυσό ήλιοβασίλεμα. Εύλογημένη ώρα, πού τη χαίρεσαι, όπου κι αν σταθείς στην Κέρκυρα! Μα-

γεμένοι άπ' το τοπίο, πήραμε τόν κατήφορο για την έκκλησιά.

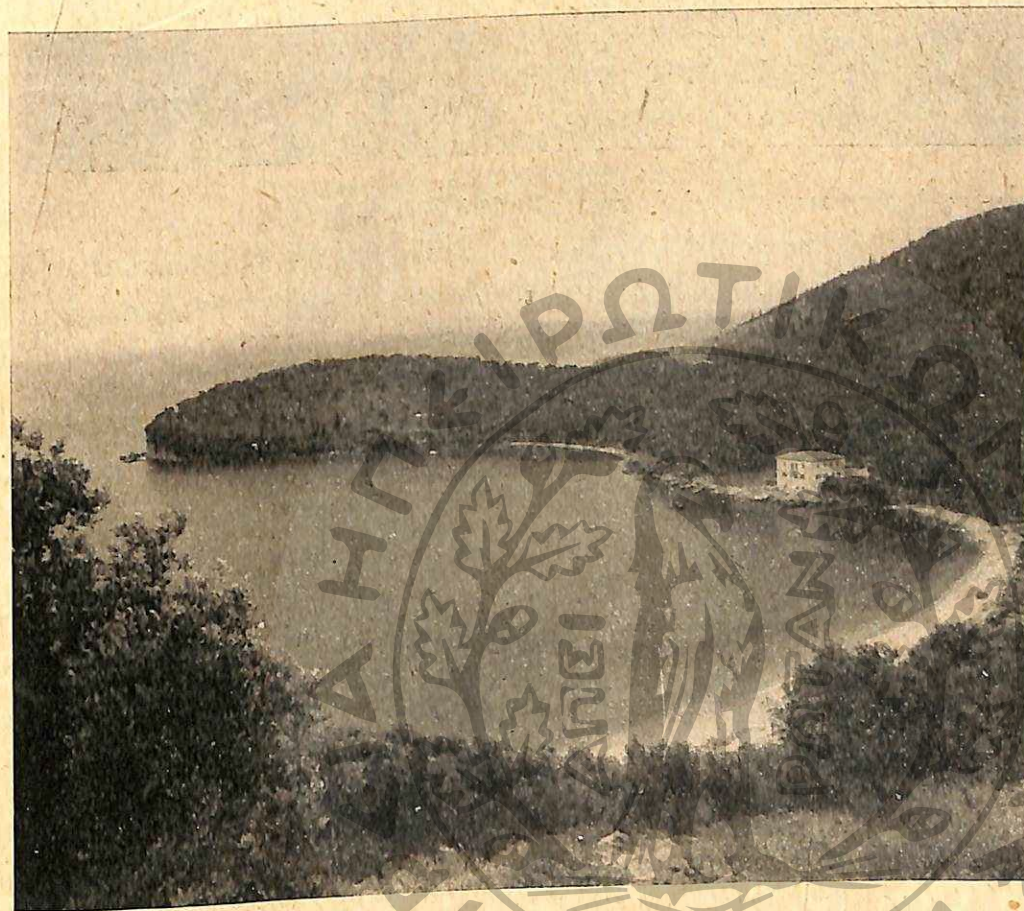
Περνούμε τώρα τά γλυκοθώρητα χωριά, τούς Άγιους Δούλους, τούς Άγραφούς, τόν Άγιο Παντελεήμονα. Άπό μια κορφή άγναντεύουμε τά «Κάτω χωριά», πού φθάνουν ως τ' άκρωτήρι του Σιδαριού. Λιβάδια, ράχες και χωριά παίρνουν τώρα κάτι περιεργα χρώματα, σάν εκείνα πού βλέπουμε ανάμεσ' άπό τά χρωματιστά τζάμια της Πάουερ, κατεβαίνοντας στο Φάληρο.

Λίγο άκόμα κι όλα πιδ σκοτεινιάζουν. Άπό τις Κορακιάνες, το πιδ μεγάλο χωριό πού συναντάμε, δε βλέπουμε παρ ά πηχτούς μαυριδερούς όγκους. Καμμιά κίνηση στο δρόμο, πού παίρνουμε στο γυρισμό, έχοντας στα δεξιά μας τη μεγάλη κοιλάδα του Ρόπα. Άξαφνα άκούγεται ένα κλάξον.

—Ό Βασιλιάς! μās λέει ό σωφέρ, αναγνωρίζοντας άπό μακριά τ' αὐτοκίνητο. Τέτοια ώρα γυρίζει πάντα στού Μιμπέλλι... Στο βάθος τρεμοσβύνουν κάποια φῶτα, του Γουβιού,

όπου σώζονται άκόμα τά έρείπια του παλιού ναύσταθμου. Στη λιμνοθάλασσά του είναι τώρα το άερολιμάνι της «Αΐρ Φράνς».

Λίγα χιλιόμετρα πιδ πέρα, στις έκβολές του Ποταμού, κοντά στην Κορακιάνη, είν' ένα χαρούμενο παραθαλάσσιο χωριό, ή Κρεβατσούλα, έπειτα ό Ύψος, άπό τά πιδ γοητευτικά τοπία της Κέρκυρας, και πάρα πέρα ή περίφημη βίλλα Μιμπέλλι, μεσαιωνικού ρυθμού, με λουλουδένιους κήπους, όπου μένει το καλοκαίρι ό Βασιλιάς μας. Στόν όρμο του βρίσκεται έν' άκατοίκητο νησάκι, το Λαζαρέττο, και πάνω στο βουνό το χωριό Σπαρτίλας κι ό Άγιος Μάρκος. Σε πέντε ώρες φτάνεις άπ' εκεί στην κορφή του Παντοκράτορα. Κάτου άπλώνεται ή Δασιά, ή πιδ χαριτωμένη κερκυραϊκή πλάζ, μ' ένα δροσερό τουριστικό περίπτερο. Μιά βενζίνα γεμάτη κόσμο φεύγει κάθε πρωϊ άπό την Κέρκυρα, φτάνοντας στην άμμουδιά σέ καμμιάν ώρα. Μά ύπάρχει και καθη-

«Ίόνιος Άνθολογία»

μερινή συγκοινωνία με λεωφορείο από την πόλη.

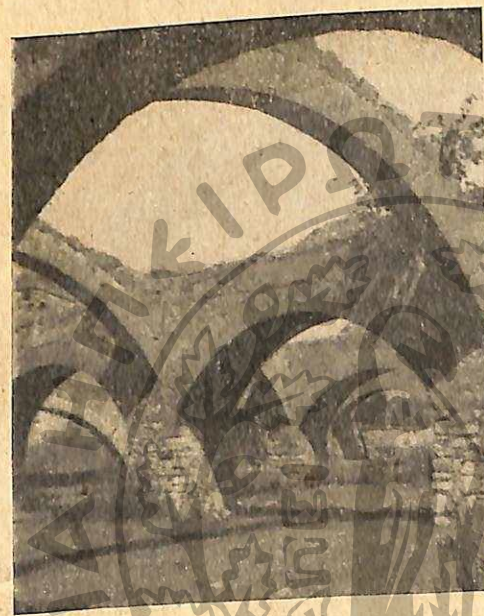
Στή Δασιά βρίσκεται κ' ή θρυλική έπαυλη του Πιέρρη με μιὰ πολὺ τραγική ἱστορία. Κάποτε ἔφτασ' ἓνας ξένος με μιὰν ὁμορφη ξανθούλα καὶ τὸ μαῦρο δοῦλο της κ' ἔχτισε τὴ θρυλική ἔπαυλη. Ζοῦσαν ἀπομονωμένα καὶ μυστήριο κύκλωνε τ' ὁμορφο ζευγάρι. Μὰ μιὰ βαρειά ἀρρώστεια πῆρε στὸν τάφο τὴν ὁμορφη Νασθλῆ. Ἀπαρηγόρητα τὴν ἔκλαψε ὁ Πιέρρης—ἔτσι τὸν ἔλεγαν τὸν ξένο—καὶ μιὰ νύχτα, γιὰ νὰ μὴ μάθει κανεὶς ποτὲ τὸ μέρος, μ' ἀνείπωτην ἀπελπισιὰ τὴν ἔθαψε στὸ περιβόλι. Ἔπειτα ἀπὸ λίγες μέρες ὁ μαῦρος δοῦλος ἔξαφανιζόταν.

Πέρασαν κάμποσα χρόνια, ὅταν μιὰ μέρα φανερώθηκε στὴν Κέρκυρα ἓνας φοβερός τουρκικὸς στόλος κ' ἔκαμε ἀπόβαση. Ὁ Πιέρρης ἔτρεξε στὰ χαρακώματα, πολέμησε γενναῖα, πληγώθηκε καὶ ἔπεσε στὰ χέρια τοῦ πασᾶ. Σὲ χίλια μαρτύρια τὸν ὑπόβαλε, γιὰ νὰ τοῦ μαρτυρήσει τὸ μέρος, ποῦχε θάψει τὴν ἀγαπημένη του. Μὰ ὁ Πιέρρης δὲν τ' ὁμολόγησε καὶ ξεψύχησε με σφραγισμένο τὸ στόμα. Ἀπελπισμένος ἔσκαψε ὁ πασᾶς βαθειὰ ὁλόκληρο τὸν

κῆπο τῆς βίλλας, μὰ καὶ πάλι δὲ βρῆκε πουθενὰ τὸν τάφο τῆς ἄπιστης Νασθλῆ.

Ἦταν ἡ πιὸ ἀγαπημένη του στὸ σεράγι! Μιὰ μέρα ὅμως ἡ μοῖρα ἔφερε στὸ παλάτι του τὸν Πιέρρη. Κι' αὐτὸς τοῦ πρόσφερε τὴν πιὸ ἐγκάρδια φιλοξενία. Μὰ ἡ Νασθλῆ τὸν ἐρωτεύθηκε καὶ μιὰ νύχτα, με τὴ βοήθεια τοῦ πιστοῦ της ὑπηρέτη, ἔφυγε μαζί του. Παντρεύτηκαν, γιὰ νὰ τοὺς βρεῖ, ὡς που μιὰ μέρα ὁ μαῦρος τοῦ ἔψαξε ὁ πασᾶς, γιὰ νὰ τοὺς βρεῖ, ὡς που μιὰ μέρα ὁ μαῦρος τοῦ ὑπηρέτη ξαναγύρισε καὶ γονατιστὸς τοῦ ὁμολόγησε τὰ πάντα. Ἡ Νασθλῆ εἶχε πεθάνει! Αὐτὸς εἶναι ὁ θρύλος τῆς βίλλας Πιέρρη.

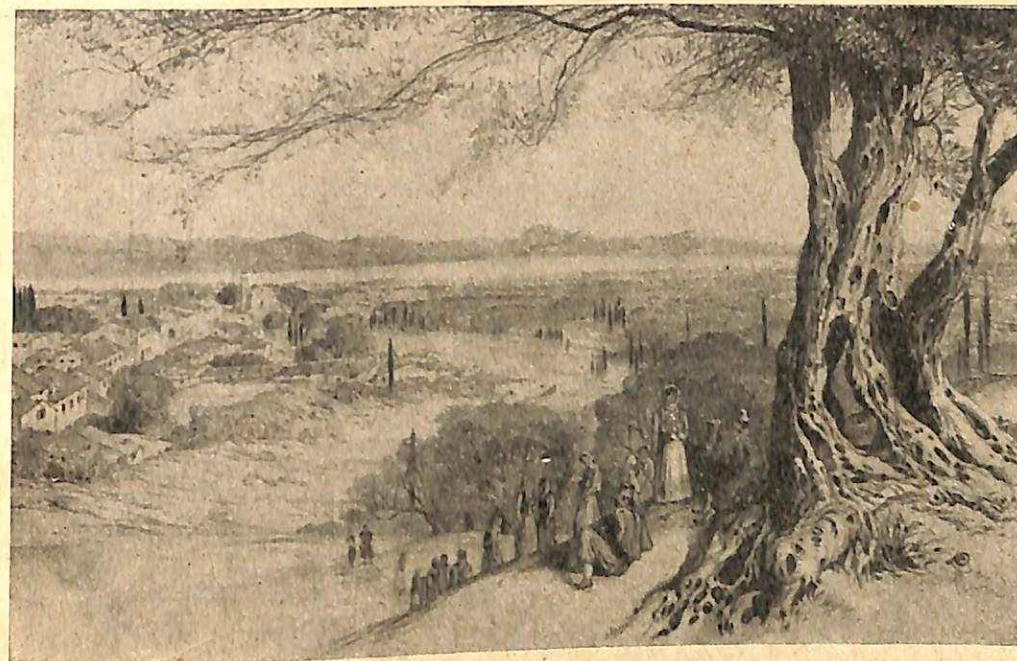
Εἶχε πιά νυχτώσει, σὰ γυρίσαμε στὴν πόλη. Κουρασμένος ἀνέβηκα στὸ ξενοδοχεῖο καὶ ξάπλωσα σ' ἓνα ντιβάνι. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ θρύλοι ζωντάνευαν τώρα στὸ μυαλό μου. Ξάφνου, στὴ σιγαλιά, πέρα στὸ δρόμο, ἀκούστηκαν ρυθμικὰ βήματα καὶ χαρούμενα λεβέντικα τραγούδια. Ἦταν τὰ φανταράκια, ποὺ γύριζαν ἀπὸ τὰ γυμνάσια, τραγουδώντας.

ΤΑ ΕΡΕΠΤΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΣΤΑΘΜΟΥ ΤΟΥ ΓΟΥΒΙΟΥ.

ΧΩΡΙΚΟΣ ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ 1838 (ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ)

ΛΕΥΚΙΜΜΗ 1838 (ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ)

ΠΕΛΕΚΑΣ - ΛΕΥΚΙΜΜΗ

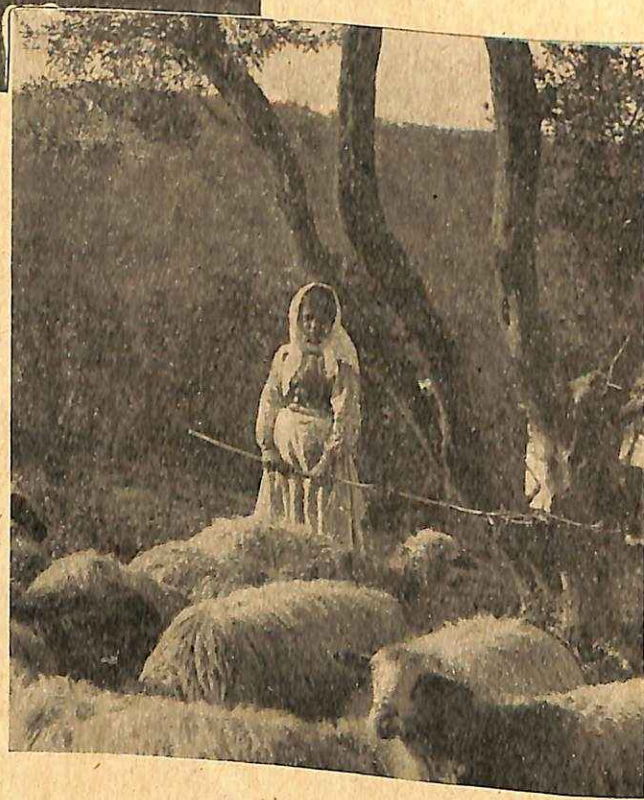
Μια από τις πιο γοητευτικές τοποθεσίες της Κέρκυρας είναι και ο Πέλεκας—ένας βράχος πάνουσι' ὁμώνυμο χωριό, δωδεκάμιση χιλιόμετρα από την πόλη, όπου πηγαίνεις, περνώντας από τους Βαρυπατάδες, τὸ Βερό και τὸς Καστελλάνους. Ἐπειτ' ἀνηφορίζεις ἕναν ὁμορφο καμπυλωτὸ δρόμο καὶ βρίσκεσαι στὴν τσιμεντένια ταράτσα τοῦ Τουρισμοῦ. Ἐξάισια εἶναι ἡ θέα καὶ πανοραματικὴ σ' ὅλο τὸ νησί. Ἐλεύθερο τὸ μάτι ἀπολαμβάνει ὅλη μαζί τὴ μάγα κερκυραϊκὴ φύση. Περιήφανες στὸ βάθος τοῦ στενοῦ τῆς Κέρκυρας καμαρώνουν οἱ ὄροσειρές τῆς Χειμάρρας καὶ τῆς Πίνδου. Κάτου ἀπλώνεται ἡδονικὴ ἢ κοιλάδα τοῦ Ρόπα, νοτιώτερα, ἀνάμεσα στὰ δυὸ φρούρια, ἡ πόλη κ' ἐδῶθε ἀπὸ τὸ Κανόνι, ἡ Λιμνοθάλασσα. Ὅπου κι ἂν ρίξεις τὸ βλέμμα, ἐλαιῶνες ἀπέραντοι, ὁμηρικὰ δάση κι ὀργιαστικὴ βλάστηση. Παντοῦ λόφοι κατάφυτοι κι ἀπαλοστρογγυλοί. Εἴμαστε στὴν καρδιά τοῦ καλοκαιριοῦ κι ἀντὶ ἡ πρασινάδα νὰ χλωμιάζει, γίνεται, ἀντίθετα, πὺρ ἔντονη. Εὐλογημένο νησί τῶν θεῶν! Εἶχεν ὀπωροφόρα δένδρα,

μᾶς λέει ὁ Ὅμηρος, ποὺ ὀλοχρονίς ἦταν ἀνθισμένα καὶ φορτωμένα καρποὺς ὄριμους. Σταφύλια, ἄνθη ἀχλαδιᾶς, λευκὰ σὰν χιόνι, κι ἄνθη μηλιᾶς ρόδινα, κι ἀχλάδια κίτρινα σὰν τὸ φλουρὶ καὶ μῆλα χρυσομένα. Σῦκα, λεμόνια καὶ πορτοκάλια καὶ κάθε λογῆς ὀπωρικά. Ὅπως, ἀκριβῶς, καὶ τώρα!

Ἡ δυτικὴ πλευρὰ τοῦ Πέλεκα, στὸ μέρος τοῦ Ἰόνιου, φτάνει ὡς

τὴ θάλασσα. Κ' ἐδῶ ἢ θέα τῆς ἀκτῆς εἶν' ἀπαράμιλλη, γεμάτη ποικιλία, πότε ἄγρια μὲ ἀπότομους βράχους καὶ θαυμάσιες σπηλιές, καὶ πότε ἡμερὴ μὲ γელαστὰ μικρὰ λιμάνια κι ἀμμουδιές. Χαμηλότερα, περνώντας ἀπὸ τοὺς Καστελλάνους — ἓνα χωριὸ σκαρ-

«Ἰόνιος Ἀνθολογία»

φραλωμένο στὰ πλάγια ἐνὸς ψηλοῦ βουνοῦ—κι ἀφήνοντας πίσω τὴν «Ἀνω Γαρούνα», βρίσκεσαι στὸν Ἅγιο Ματθαῖο, στὴν ἄκρῃ ἐνὸς πυκνοῦ δάσους ἀπὸ δρυς, ποὺ ἄλλοτε ἀφθινοῦσαν στὸ νησί. Ἐκεῖ κοντὰ σώζονται τὰ ἐρεῖπια ἐνὸς πανόρχαιου πύργου τῆς ἐποχῆς τῶν Βυζαντινῶν Δεσποτῶν τῆς Ἡπείρου. Ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ματθαῖο προχωροῦμε πιά στὴ νότια ἄκρῃ τῆς Κέρκυρας, στὴν ὁμορφὴ κα' εὐφορὴ πεδιάδα τῆς Λευκίμης.

Τὸ νησί, ὅσο κατεβαίνουμε, στενεύει τόσο, ποὺ κοντὰ στὸ Πεντοχώρι τῆς Λευκίμης τὸ πλάτος του εἶναι πέντε μονάχα χιλιόμετρα. Προχωρώντας κάμποσο στὴν παραλία, ὁ δρόμος στρίβει μέσας, μπαίνοντας πιά στὸν καρπερὸ κῆμπο.

Ἀπὸ τὴν ὁροσειρὰ τῶν Ἁγίων Δέκα ἐξακολουθοῦν νὰ κατεβαίνουν στὴν ἀνατολική μεριὰ βραχώδεις ἀκτὲς καὶ σκόρπιοι λόφοι, στολισμένοι πάντα στὶς κορφές καὶ στὶς πλαγιές τους μὲ κάποιο γραφικὸ χωριὸ ἢ μὲ τὸ καμπαναριὸ κάποιου ἐρημοκλησιοῦ. Μερικοὶ λόφοι εἶν' ὀλότελα γυμνοὶ ἀπὸ δέντρα, σὰν τοὺς «ἀνεμοκούλουμους», ποὺ βλέπουμε καμμιά φορὰ στὶς ἀμμουδιές. Στὴ νότια ἄκρῃ τοῦ νησιοῦ, στὸν «Κάβο τῆς Λευκίμης, βρίσκεται ἡ πιδὸ ἀπλωτή, ἄβαθῃ καὶ χαρούμενῃ ἀκρογιαλιά τῆς Κέρκυρας, ποὺ συντροφεύεται ὡς τὴ θάλασσα ἀπὸ πυκνοὺς ἐλαιῶνες.

«Ἰόνιος Ἀνθολογία»

Ἐκεῖ οἱ Κερκυραῖοι χτίσανε τρόπαιο γιὰ τὴ νίκη τους ἐναντίον τῶν Κορινθίων (665 π. χ.) στὴν πρώτη ναυμαχία, ποὺ μιᾶ ἡ ἱστορία. Ἔτσι ἡ Κέρκυρα γίνηκε ἀνεξάρτητη.

Τ' αὐτοκίνητο, μπαίνοντας στὸν κάμπο, περνᾷ ἀνάμεσ' ἀπὸ ἀπέραντα λιοστάσια, ἀπὸ χωράφια μὲ χειμωνικά κι ἀμπέλια σταφυλοφορτωμένα καὶ πουδραρισμένα ἀπὸ τὸν πολὺ μπουχὸ τοῦ δρόμου, γιὰτὶ ἡ γῆς ἐδῶ εἶναι ψιλὴ κι ἀλαφριά. Μὰ ἐνῶ τ' ἀμπέλια εἶναι καλοδουλεμένα, λίγα μόνο λιοστάσια βλέπουμε ὀργωμένα. Καὶ τοῦτο, γιὰτὶ πολλοὶ χωρικοί, ἀκολουθώντας ἀταβιστικά τοὺς προγόνους τους, ποὺ σκλάβοι τῆς φεουδαρχίας δούλευαν μόνο γιὰ τ' ἀφεντικά τους καὶ τὴ Βενετιά, ἀφήνουν τὶς ἐλιές ἀκλάδευτες κι ἀδούλευτες. Ἔτσι, παίρνοντας 20 καὶ 25 μέτρα ὕψος, φαντάζουν σὰ γίγαντες. Οἱ κουφάλες τους χωροῦν ὁλόκληρη οἰκογένεια. Μὰ τώρα τὰ πράγματ' ἄλλαξαν, γιὰτὶ οἱ γεωπόνοι στέκουν πάννου στοὺς χωριάτες καὶ τοὺς ἐξηγοῦνε, πὼς οἱ ἐλιές μένοντας ἔτσι δὲν μποροῦν καὶ νὰ καρπίσουν.

Τὸν παλὸ καιρὸ τὸ νησί εἶχε ἀπέραντα δάση ἀπὸ δρυς. Ἔτσι ἐξηγεῖται κι ὁ μεγάλος στόλος τῶν Κερκυραίων στὴν ἱστορικὴ ἐποχή. Μὰ ὅταν ἦλθαν οἱ Βενετσιάνοι, γιὰ νὰ τοὺς ἐκμεταλλευσθῶνε περισσότερο, ἀνάγκασαν τοὺς Κερκυραίους, πότε μὲ τὸ καλὸ, δίνοντας 42 τσεκίνια γιὰ κάθε φύτεμα ριζολιᾶς, καὶ πότε μὲ τ' ἄγριο, παίρνοντάς τους τὰ χωράφια, νὰ ξεριζώσουν τὶς περήφανες δρυς, μεταβάλλοντας ὁλόκληρο τὸ νησί σ' ἓναν ἀπέραντο

ἐλαιῶνα. Τὰ τελευταῖα χρόνια φυτεύθηκαν καὶ πολλὲς ἀμυγδαλιές κ' ἔτσι οἱ λίγες βαλανιδιές, ποὺ εἶχαν ἀπομείνει, ξετοπίστηκαν κι αὐτὲς ἀπὸ πολλὲς βουνοπλαγιές.

Ὅλοχρονὶς στὴν Κέρκυρα μαζεῦουν τὶς ἐλιές, γιὰτὶ τὶς ἀφήνουν νὰ ὠριμά-

ζουν καὶ νὰ πέφτουν μόνες τους, δίχως νὰ τὶς χτυποῦνε μὲ ραβδιά, ὅπως γίνεται στὴν ὑπολοιπὴ Ἑφτάνησο. Κάτω ἀπὸ τοὺς ἀπέραντους ἐλαιῶνες, γυναῖκες μ' ἄσπρες καὶ κίτρινες μαντιῆλες στὸ κεφάλι καὶ καλοχτενισμένες μαζεῦουν τὸ κατὰμαυρο φρούτο καὶ τὸ σωριάζουν, τραγουδώντας παθητικὰ τραγούδια. Ἐδῶ οἱ γυναῖκες δουλεύουν σκληρὰ πλάϊ στοὺς ἄντρες τους καὶ στὰ παιδιά τους, κάνοντας ὅλες τὶς ἀντρίκιες ἐργασίες, πρᾶγμα ποὺ δὲ γίνεται στ' ἄλλα νησιά, ὅπου οἱ γυναῖκες μένουν στὸ σπίτι καὶ

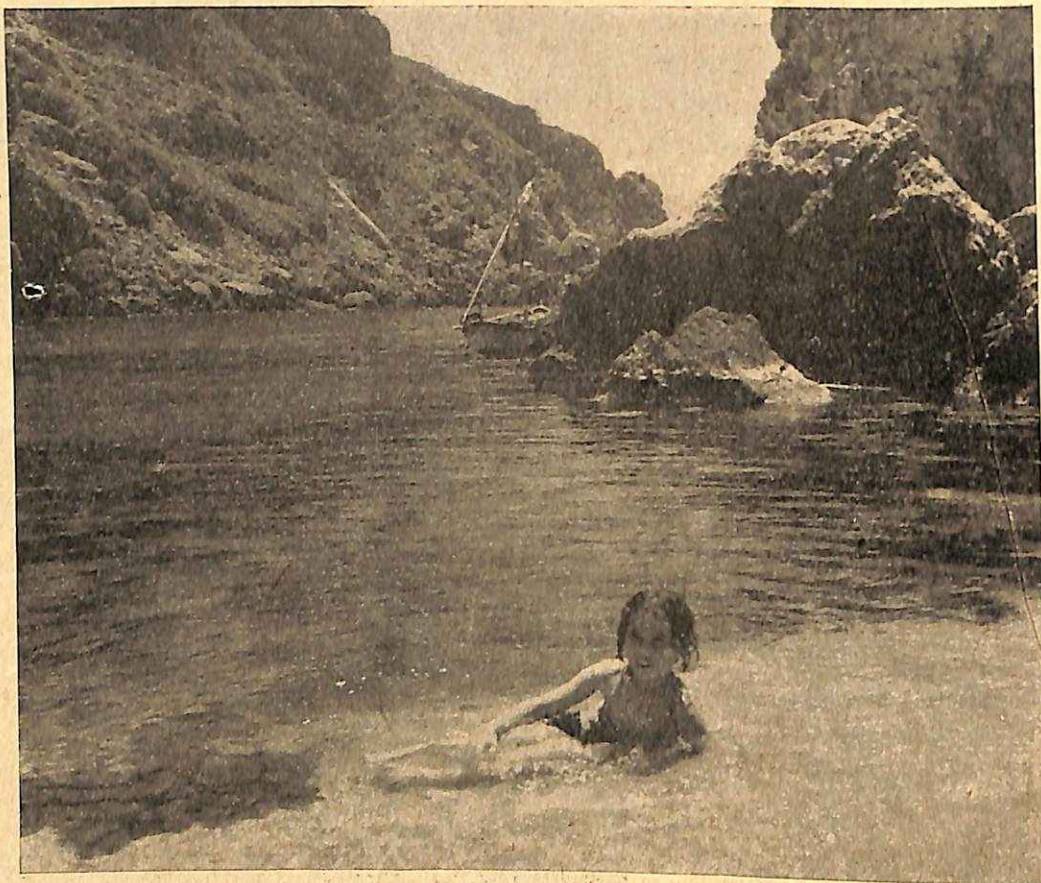

ΚΑΣΣΙΩΠΗ

κάνουν μονάχα τὶς πιὸ ἀλαφρὲς δουλειὲς τοῦ κάμπου, μαζεῦοντας λ. χ. τὸ χόρτο, θειοφίζοντας καὶ τρυγώντας. Ἐδῶ σκάβουν, σκαλίζουν καὶ βόσκουν τὰ βόδια καὶ τὰ κοπάδια, ποὺ καὶ τώρα ἀφθονοῦν στὴν Κέρκυρα, ὅπως καὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀλκίνοου. Γι' αὐτὸ κ' ἡ Κέρκυρα βγάζει ἔξοχο βούτυρο, τ' ὀνομαστὸ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα «Μαργαρίτη».

Ἀνάμεσα στοὺς ἐλαιῶνες ἀπλώνονται ἀπαλὰ μικρὰ λιβάδια γεμάτα ἀνεμῶνες καὶ παπαροῦνες. Τὰ λιβάδια αὐτὰ τὴν ἀνοιξὴ εἶναι «θαῦμα ἰδέσθαι», ὅπως κι ὅλη ἡ κερκυραϊκὴ φύση. Ὁ Χρηστομάνος ἔγραψε γι' αὐτὰ μιὰ ἀπὸ τὶς λαμπρότερες σελίδες τοῦ στο βιβλίου τῆς Αὐτοκρατορίας Ἐλισάβετ.

Ἀνακαλύψαμε σήμερὰ ἓνα καινούργιο λιβάδι. Ἀπ' ὅλες τὶς μεριές οἱ ἐλιές εἶχαν πλησιάσει ὥς τὴν ἄκρην τοῦ χορταριασμένου

ΕΙΣΟΔΟΣ ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΣΑΣ

ανοίγματος καὶ στέκονταν γῦρο, κρατῶντας τὸν ἀνασασμό τους.

Σ' ὅλα τὰ χωριά, πὺν περάσαμε μὲ τὸ Νομάρχη—'Αργυλάδες, Νιοχῶρι, Περιβόλι, Ριγγλάδες, 'Αγιοι Θεόδωροι, 'Αναπλάδες—τὰ παιδιὰ τῆς Νεολαίας εἶχαν παραταχθεῖ στὶς πλατεῖες μὲ στολές, χαιρετοῦσαν μὲ τὶς σάλπιγγες καὶ οἱ Λοχίτες τοὺς βγάζανε λόγους φλογερούς, γεμάτους πατριωτισμὸ καὶ πίστη γιὰ τὸ μέλλον τῆς φυλῆς μας. Οἱ περισσότεροὶ ἦταν «ἐξωσχολικοί», παιδιὰ δηλαδὴ τῆς δουλειᾶς, πὺν προσφέρουν μεγάλες ὑπηρεσίες στὸν τόπο τους, βοηθῶντας τὰ συνεργεῖα στὴν καταπολέμηση τοῦ δάκου. Κι ὅχι μονάχ' αὐτό, μὰ ὑπάρχει ἐλπίδα πὺς τώρα μὲ τὴν Ε. Ο. Ν. θὰ ξεριζωθοῦν μερικὲς κακὲς συνήθειες καὶ πρόληψες τῆς φεουδαρχικῆς ἐποχῆς. Φέουδα, φυσικά, δὲν ὑπάρχουν πια στὴν Κέρκυρα, ἐξὸν ἀπὸ τὴ Βαρωνία τοῦ Τριβόλι, γιὰτὶ ἔπειτ' ἀπὸ πολ-

λοὺς ἀγῶνες καὶ συζητήσεις καταργήθηκαν στὰ 1899. Τὰ περισσότερα ἦταν τῆς λατινικῆς ἐκκλησιᾶς. 'Απ' αὐτὰ γεννήθηκε καὶ τὸ περίφημο ἀγροτικὸ ζήτημα τῆς Κέρκυρας.

«Ὅλ' αὐτὰ τὰ χωριά εἶναι πλούσια, μὲ δίπατα σπίτια, μ' ἐκκλησιᾶς μεγάλες καὶ μὲ καμπαναριὰ πανύψηλα καὶ ἀγκωναρένια, πὺν φαντάζουν σὰ νιοφτιαγμένα. 'Ετσι, θαρρεῖς πὺς μπαίνεις σὲ μιὰ μεγάλη καὶ καινούργια πολιτεία καὶ ὅχι σὲ χωριό. 'Όταν φτάσαμε στοὺς 'Αγίους Θεοδώρους, εἶχε πια βραδυάσει.

Γυρίσαμε πια ὅλο τὸ νησί. 'Απὸ παντοῦ ἀναδύεται μιὰ ἐλληνικότητα ἀνόθευτη καὶ ἀγνή, στὴ γλῶσσα, στὰ ἥθη, στὸν πατριωτισμὸ. Δὲν ἄκουσα σὲ κανένα χωριὸ οὔτε μιὰ μονάχα ξενικὴ λέξη. Δὲν εἶδα τίποτα, πὺν νὰ μὴν ἦταν καθάριο ἐλληνικό.

Θάτανε κοντὰ οἱ ἔντεκα, πὺν περάσαμε ἀπὸ τὶς Μπενίτσες. Στὸ τελευταῖο μαγαζί, κοντὰ σ' ἓνα γεφύρι, σταθήκαμε νὰ ξαποστάσουμε. Μᾶς ἔστρωσαν ἓνα τραπέζι κάτω ἀπὸ τὴν κληματαριὰ καὶ μᾶς φέρανε λίγες μαρίδες καὶ τυρί. Στὸ πλαῖνὸ μαγαζί μερικοὶ νέοι τραγουδοῦσαν μὲ ἀφάνταστη ἁρμονία τὰ νέα τραγούδια. 'Ηταν ἓνα ἀπὸ τὰ μαγικά ἐκεῖνα αὐγουστιάτικα βράδυα, πὺν ζων-

ΔΙΑΤΙ ΘΑ ΝΙΚΗΣΩΜΕΝ

Τὰ γεγονότα εἶνε γνωστά. Ἀπὸ δύο ἡμερῶν ἡ μικρὰ Ἑλλάς μάχεται κατὰ τῆς μεγάλης Ἰταλίας ἀφοῦ ἔκαμε κάθε ὑπομονήν, κάθε θυσίαν διὰ νὰ διατηρήσῃ φιλικὰς σχέσεις πρὸς αὐτήν, ἀφοῦ ἔκαμεν ἀποφύγη τὴν ρῆξιν, ὀδυνηροτάτην θυσίαν νὰ σιωπήσῃ ἐπὶ τὴν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη χάριν καὶ τὴν μεγάλην καὶ συμφερόντων ἐπὶ τοῦ μακροῦ μαρτυρίου τῆς Δωδεκανήσου, ἡ ὁποία ἐπλήρωσε τὴν ἀδὰ- μαστον ἐλληνικότητά της κάτω ἀπὸ μίαν ἀπερίγραπτον τυραννίαν με πόνους, αἵματα, ποταμοὺς δακρύων καὶ ἀνηκούστους ἐξευτελισμούς.

Ἄλλ' αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ ἀγὼν τῆς Ἑλλάδος, ἀρχίσας μέσα εἰς μίαν αἶνε προη- γουμένου ἡθικὴν αἰγλην, ἠλέκτρισε πρῶτον ὅλους τοὺς Ἕλληνας καὶ κατόπιν ὅλας τὰς ἐλευθέρας συνειδήσεις τοῦ κόσμου. Μέσα εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ τὸν τρόμον μιᾶς ἐκπε- σμένης Εὐρώπης ἡ ἡθικὴ αὐτὴ λάμπει μὴδ μικρᾶς χώρας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ πάλιν ἐκκινοῦν τὰ συνθήματα ἐνὸς ὑψηλοῦ ἰδεαλισμοῦ, φωτίζει τὴν ἀνθρωπότητα με ἓνα εὐ-

«Ἰόνιος Ἀνθολογία»

Θ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Н Н И К Н И

163

«Ιόγιος Ἀγθολογία»

Δόξα» είχε πει ο πατέρας του Έθνους, ο Έπτανήσιος Ιωάννης Μεταξάς.

Κι από τη στιγμή εκείνη κάθε άλλη σκέψη παραμέρισε. Οι μητέρες, οι σύζυγοι, δέ σκέφτονται πιά τους αγαπημένους τους, μα μόνο τη Νίκη και τη Δόξα. Ένας παλμός, μια ψυχή, ένας μοναδικός σκοπός, μια μόνο γιγαντωμένη θέληση : να νικήσουμε ! Και νικήσαμε.

Στην όρμη των ελευθέρων Ελλήνων θραύσθηκε κάθε αντίσταση του υπουλού, του ανανδρου έχθρου της πατρίδας μας. Τα φοβερά πολεμικά του μέσα νεκρώθηκαν μπρός στη δύναμη της Ελληνικής ψυχής. Έποιοιτες γράφθηκαν και γράφονται δλοένα στα πεδία της μάχης, που θα ζωντανεύουν σ' όλους τους αιώνες τις άθάνατες αυτές ημέρες που περνούμε. Αφάνταστες ομαδικές σκηνές ήρωϊσμού και αυτοθυσίας φώτισαν τις αιματοβαμένες ήπειρωτικές οροσειρές. Τα μάτια όλου του κόσμου στρέφονται με θαυμασμό στο λαμπρό δράμα της Πίνδου και των ψηλοκορφών των ήπειρωτικών βουνών. Το όνομα της Ελλάδος γίνεται σύμβολο της ελευθερίας των λαών. Οι λαοί το προφέρουν και αποκαλύπτονται.

Πατρίδα μου, σηκώσου. Άς λάμψη πάλι
στον αϊθέρα ψηλά το μέτωπό σου,
και της Έλευτεριάς θέ να προβάλλη
ημέρα και το θείο πρόσωπό σου
θα λάμψη σάν τον ήλιο της. Μεγάλη
θα γίνης κι' άλλοιό τότε στον όχτρό σου.

Ξύπνα τώρα, Μαβίλη, στα ήπειρωτικά βουνά και δες τα παιδιά της Ελλάδας που τη φορτώνουν με δόξα ! Ένας μεγάλος Έπτανήσιος έδωσε το σύνθημα, απαντώντας υπερήφανα στον ποταπό έχθρο «μολών λαβέ !»

Δέ χρωστούσαμε ως τα τώρα τίποτα στους Ιταλούς. Τους χρωστούμε τώρα. Έδωκαν την ευκαιρία σ' ένα μικρό μα δοξασμένο έθνος να ξαναζήσει τις ίδιες, ιερές για κάθε πολιτισμένον άνθρωπο, κι αιώνιες αυτές στιγμές, που προσθέτουν νέες περιλαμβρες σελίδες δόξας στην ελληνική ιστορία . . .

ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ Η ΔΟΞΑ ΜΟΝΑΧΗ . . .

Η πανώρια μας Κέρκυρα, ή λεβεντογεννήτρα Κεφαλλονιά κι ή πατρίδα του Ψάλτη της Έλευτεριάς δέχονται καθημερινά δείγματα του Ιταλικού ήρωϊσμού και βαρβαρότητας. Την είχαν δοκιμάσει τ' αγαπημένα μας ιησιό τέσσερες δλόκληρους αιώνες, που στέναζαν κάτω από την τυραννία τους. Τους ανανδρους βομβαρδισμούς τους αντικρύζουν και τώρα με περιφρόνηση και με μίσος. Στάχτη να γίνουν όλα, μια μέρα θ' αναστηθούν. Άς μη ξεχνούν το άθάνατο του Σολωμού επίγραμμα :

Στων Ψαρών την δλόμανρη ράχη
περπατώντας ή Δόξα μονάχη,
μελετά τα λαμπρά παλληκάρια,
και στην κόμη στεφάνι φορεϊ
γεναμένο από λίγα χορτάρια,
που είχαν μείνει στην ξερμη γή.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΥΣ

«Είνε ή δευτέρα φορά εις διάστημα ενός τετάρτου αιώνας, που ο ευγενής κερκυραϊκός λαός, αντιμετωπίζει τας δολοφονικάς μεθόδους των Ιταλών. Φαίνεται ότι ή ώραία νήσος έστάθη πάντοτε κάμφος εις τον όφθαλμόν του έχθρου μας. Διότι τόπος

πλέον ανοχύρωτος και μέρος πλέον ειρηνικόν από την Κέρκυρα δεν είχαν ίσως άλλο ή Έλλάς. Ουδέν πολεμικόν συμφέρον δικαιολογεί την αεροπορική επίθεσιν κατά του κέντρου της πόλεως της Κερκύρας και κατά των πτωχών λαϊκών συνοικιών της. Και όμως ο έχθρος εκόρπισε τον σίδηρον και έκαυσε και εφόνευσε και κατέστρεψεν, ικανοποιών ούτω ένα βαθύ αίσθημα μίσους που τρέφει ανέκαθεν εναντίον του κερκυραϊκού λαού, εκδικούμενος προφανώς τα παμπάλαια αντιιταλικά αισθήματα των Κερκυραίων και το αίσθημα της ανυποληψίας που έχετε ανέκαθεν δια κάθε τι το Ιταλικόν. Και τα γνωρίζουν άριστα όλα αυτά οι Ιταλοί και γνωρίζουν ακόμη ότι ή Κέρκυρα υπήρξε μία πηγή πνευματικού φωτός δια την Ελλάδα και ότι ή συμβολή της πλειάδος των διανοουμένων και των ποιητών της κερκυραϊκής σχολής συνέβαλεν εις την πνευματικήν ανάπτυσιν του έθνους δλοκλήρου. Πώς λοιπόν τοιαυτά άμαρτήματα να σής συγχωρήσουν οι δόλιοι έχθροι του έθνους και πως να μη θελήσουν να τιμωρήσουν με τα οίκεϊα των μέσα μίαν πνευματικήν κυψέλην του Έλληνισμού οία είνε ή ώραία νήσος του Ιονίου ; Και το έπραξαν με τον γνωστόν των τρόπον, άλλ' αντί να σās πτοήσουν, επέτυχον να χαλυβδώσουν το φρόνημά σας, να άναπτέρωσουν το ήθικόν σας, να σās φανατίσουν εναντίον εκείνου που έως χθές περιφρονούσατε. Ο άγών μας, ήρωϊκός και ευγενικός λαέ της Κερκύρας, είνε μέγας και δια τουτο θα είνε τραχύς. Άλλ' ή σκληρότης των άγώνων από της εποχής των μηδικών πολέμων έως σήμεραν ουδέποτε έκαμψε τους Έλληνες. Όπως πάντοτε, λοιπόν, θα αγωνισθώμεν και τώρα μέχρις εσχάτων δια να περισώσωμεν την ελευθερίαν μας, τας έστίας, τους βωμούς μας και την τιμήν μας ως άνθρωποι και ως έθνος. Και ή νίκη θα στέψη τελικώς τον μεγάλον και τίμιον άγώνα μας. >Δι' όσα σās έπληξαν δεινά συμπάσχω μαζί σας καθώς συμπάσχει και δλόκληρος ή Έλλάς και σās εκφράζω τα πλέον θερμά μου συγχαρητήρια δια το θάρρος και την αυταπάρνησίν σας».

Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

5-11-40.

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Η Έπτανήσος δονείται ξανά από την κραυγή της Έλευτεριάς ! Το πνεύμα του Λαυρέντιου Μαβίλη ξαναζει και γίνεται οδηγός, οδηγός έξορμήσεως και οδηγός θυσίας. Τίποτα σ' αυτά τα θεσπέσια νησιά τα παραφορτωμένα από δόξα δεν είναι τόσο άγαπητό και τόσο ακριβό σάν την Έλευθερία. Η Έθνική υπερηφάνεια και το πνεύμα της θυσίας για την Ελληνική ιδέα είναι το έμβλημα της ιστορίας των επτά νησιών. Και δεν υπάρχει έμβλημα πιο ώραίο ! Η βαρβαρότητα που καταισχύνει τον ανθρώπινο πολιτισμό και που εκδηλώνεται με τον πιο άνατρο, ύπουλο και ποταπό τρόπο πάνω στον άμοχο έπτανησιακό πληθυσμό, δέ θα κατορθώσει να δαμάση το πνεύμα της ελευθερίας, που τροφοδοτείται από το «ήθικό ανέσπερο» φώς της Σολωμικής έμπνεύσεως και της έποποιίας του Δρίσκου.

Και αν ακόμη δλόκληρη ή ώραία μας Κέρκυρα γίνει συντρίμια από τις Ιταλικές βόμβες, και αν ακόμη το χιλιотραγουδημένο λουλούδι της Ανατολής, ή γλυκειά Ζάκυνθος, μεταβληθή σε έρείπια, και αν ακόμη ή Κεφαλονιά μας ίσοπεδωθή από την Ιταλική βαρβαρότητα, θα παραμείνη πάντα, μέσα στις αιώνιες αυτές πηγές της ποίησης και της αρμονίας, μια θρυαλίδα, μια στήλη, ένα σπίτι, μια ελπίδα, για να θυμίζουν στους αιώνες που θάρθουν την άκατανίκητη δύναμη της αγάπης προς την εθνική τιμή και την ελευθερία. Σε στεφανώνει πάλι ή Δόξα !

Κέρκυρά μου, άς είσαι υπερήφανη και τιμημένη.

Δ. ΚΑΛΛΟΝΑΣ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

Ἀναδημοσιεύουμε ἀπὸ τὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα» :

Ἰταλὸς ἀεροπόρος ἐβημαρδίσει πρὸς ἡμερῶν τὸ Ναυαρίνον. "Αν εἶχε διαβάσῃ τὴν ἱστορίαν θὰ ἐγνώριζεν ὅτι εἰς τὴν παραλίαν ὅπου ἔρριψε τὴν βόμβαν τοῦ ἔχει ταφῇ ἕνας μεγάλος Ἰταλός, ὁ φιλέλλην Σανταρόζα, τοῦ ὁποίου τὰ κόκκαλα θὰ ἔτριζαν τὴν ὥραν ποὺ ἐβομβαρδιζέτο «ἡ πατρίς τῆς ἐλευθερίας», ὅπως εἶχεν ὀνομάσῃ τὴν Ἑλλάδα ὅταν κατέβῃ τὸ Εἰκοσιένα διὰ νὰ πολεμήσῃ καὶ σκοτωθῇ ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ ἐκεῖ ὁ γενναῖος Ἰταλὸς ἀεροπόρος ἐτράπη πρὸς ἄλλας εὐκόλους δόξας καὶ δάφνας, ρίψας μίαν βόμβαν εἰς τὴν Ζάκυνθον. Δὲν ὑπῆρχεν ἐκεῖ οὔτε στρατὸς οὔτε πολεμικοὶ στόχοι ἂν ὑπῆρχον τέτοια βεβαίως δὲν θὰ διεκινδύνευε τὴν ζωὴν του. Ἀλλ' ἡ Μοῖρα, ποὺ ἀρέσκεται κάποτε νὰ εἰρωνεύεται, ἔκαμε ὥστε ἡ βόμβα τοῦ ἱταμένου δούλου τοῦ Μουσολίνι νὰ πέσῃ ἐπάνω εἰς τὸ σπίτι τοῦ. . Φωσκόλου, εἰς τὸ πτωχικὸ σπίτικι ὅπου εἶχε γεννηθῇ ὁ ἔξοχος ποιητὴς καὶ πατριώτης, ποὺ ἐσυμβόλιζε τοὺς ἑλληνοῖταλικοὺς δεσμούς. Παιδί Ἰταλοῦ καὶ Ἑλληνίδος μητέρας, ὁ Φωσκόλος εἶχε εἰς τὴν καρδίαν του ἔμφυτον τὸ αἶσθημα διὰ τὴν ἐλευθερίαν, τὸ ὁποῖον ἐκληρονόμησε ἀπὸ τὸ μητρικὸν ἑλληνικὸν αἷμα. Καὶ ἐπολέμησε εἰς τὴν Ἰταλίαν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς χώρας ἣ ὁποία τὸν ἐφιλοξένησε, ὅταν δὲ ἀντελήφθῃ ὅτι οἱ Ἰταλοὶ δὲν εἶχαν τὸ θάρρος νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα των, ἀηδιάσας, φαίνεται ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς του, ἔφυγε διὰ τὴν Ἀγγλίαν, ἀπ' ὅπου, ὅταν ἐκηρύχθῃ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἔγραψε εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ ἔλθῃ νὰ πολεμήσῃ διὰ τὴν πατρίδα τοῦ Ἑλλάδα. Ἀλλ' ὁ θάνατος ἐματαιώσε τὸ ὄνειρόν του. Ἡ βόμβα τοῦ ἱταλοῦ ἀεροπόρου, ποὺ μετέβαλε εἰς σωρὸν ἐρειπίων τὸ σπίτι ὅπου ἐγεννήθῃ ὁ Φωσκόλος, ἦτο ἐν σύμβολον: Ὁ ψευδοκαῖσαρ ἠθέλησε νὰ σβῇ τὸ παρελθὸν καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ ὡραίαν σελίδας ἱταλοελληνικῆς ἀδελφωσύνης. Φυσικὸν λοιπὸν ἦτο νὰ θελήσῃ νὰ ἐξαφανίσῃ δύο εὐγλωττα μνημεῖα τοῦ παρελθόντος: τὸν τάφον τοῦ Σανταρόζα καὶ τὸ λίκνον τοῦ Φωσκόλου.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΜΑΒΙΛΗ

Ἡ Ἑταιρία Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν ὠργάνωσε στὶς 29 Νοεμβρίου 1940, ἐπέτειο τοῦ ἡρωϊκοῦ θανάτου τοῦ Μαβίλη, συγκινητικὸ μνημόσυνο τοῦ Ποιητῆ. Τὸ πρῶτὸ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας κ. Μιχ. Ἀργυρόπουλος κατέθεσε στὸ μνημεῖα τοῦ Ποιητῆ στεφάνι καὶ τὸ ἀπόγευμα στὴ Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν ἔγινε σὲ ἀτμόσφαιρα βα-
 θειᾶς συγκινήσεως καὶ πατριωτισμοῦ τὸ μνημόσυνο, μὲ ὁμιλητὲς τὸν Ὑφυπουργὸ Τύ-
 που καὶ Τουρισμοῦ κ. Νικολοῦδη καὶ τοὺς κ.κ. Μιχ. Ἀργυρόπουλο, Σωτ. Σκίπη καὶ
 Μιχ. Ροδᾶ. Ἡ κ. Πούπα Κοκκινάκη ἀπήγγεικε κατόπιν ποίημα τοῦ κ. Μπαρλᾶ γιὰ τὸ
 Μαβίλη καὶ τὰ σονέττα «Excelsior», «Ἑλλάδα» καὶ «Νίκη» τοῦ Ποιητῆ.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ κ. ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ

«Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Ἡ ἀναπόλησις τῶν ἡρώων εἰς ὥρας ἡρωϊκάς, ὥς αὐτὰς τὰς ὁποίας ζῆν τώρα τὸ ἔθνος ὀλόκληρον, ἀποτελεῖ καὶ ὑποχρέωσιν καὶ ἀνάγκην. Ὑποχρέωσιν ἀπέναντι ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, ἀσκοῦντες μέχρι θανάτου τὴν ἀρετὴν γίνονται μορφαὶ ἀθάνατοι μέσα εἰς τὸ πλάσιον μιᾶς πατρίδος, καὶ ἀνάγκη διότι εἰς τὰς μεγάλας ὥρας τῆς ζωῆς, οἱ λαοὶ χρειάζεται νὰ γνωρίζουν καὶ νὰ σκέπτονται ἐκείνους, ποὺ κατώρθωσαν ἀγωνιζόμενοι καὶ θυσιάζόμενοι διὰ μίαν ἰδέαν νὰ προσλάβουν τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ συμβόλου.

Ἡ σκέψις τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν νὰ ἀφιερῶσιν τὴν ἀποψινὴν συγκέντρωσίν της, εἰς τὸ ἔργον καὶ τὸν θάνατον τοῦ Λορέντζου Μαβίλη, ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀνάγκην, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται σήμερον τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικὸν νὰ ζῇ ἠθικὰ καὶ νὰ αἰσθάνεται ἡρωϊκὰ ὅπως ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸν στρατόν, ὁ ὁποῖος—κλείνει ἕνας μῆνας σήμερα—εἰς τὰ βουνὰ τῆς Ἑπείρου καὶ τῆς Ἀλβανίας μόνον ἠθικὰ καὶ ἡρωϊκὰ ἔργα μεγάλα ἐπιτελεῖ, ἀναβαπτίζων κατὰ τὸν μεγαλειωδέστερον τρόπον τὴν ἑλληνικὴν δόξαν εἰς τὴν ἀείροον πηγὴν τῆς ἑλληνικῆς ἀρετῆς.

δύσαν εἰς τὴν αἰετοειδή πηγήν τῆς ἑλληνικῆς ἀρετῆς.
Ὁ Δορέντζος Μαβίλης ὑπῆρξε μία τελεία μορφή ἠθικῇ. Σπανίως ἄνθρωπος
ἔζησε κάθε στιγμὴν τῆς ζωῆς του μὲ τὴν ἀνησυχίαν τοῦ πρέποντος καὶ τοῦ τελείου,
ὅσον αὐτός. Ὅπως ἀτελείωτα ἐπεξεργάζετο τὸν στίχον του, τὸσον ἐπίμονα, προσε-
κτικά, ἀνήσυχα ἐσμίλευσε κάθε του σκέψιν καὶ κάθε του πράξιν. Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνα-
τος τοῦ Μαβίλη ὑπῆρξαν πράγματι ἓνα ἀριστοῦργημα προσοχῆς, θάρρους, αὐτοθυσίας.

*

Τὸ ἔργον τοῦ τῷ ποιητικὸν ὠχρῶ ἀσφαλῶς ἐμπρὸς εἰς τὸ ποίημα τῆς ζωῆς του.
 "Ὅσον καὶ ἂν τὸ πρῶτον ἔχη τὴν γοητείαν του, μίαν γοητείαν τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο
 ἐντονώτερον, ἴσως ἢ περασμένη γενεά, στερεῖται ἐν τούτοις τοῦ εὖρους καὶ τοῦ βάθους
 τοῦ παρουσιάζει ἡ ζωὴ του. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ὥραν αὐτῇ, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ
 "Ἔθνος ὁλόκληρον, εἰς μίαν ὑπέροχον ἀνάτασιν σφυρηλατεῖ μαζί με τὰ ἰδικά του ἰδα-
 νικά τὰ γενικώτερα πεπρωμένα τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Μαβίλη,
 κατακτοῦν τὴν σκέψιν καὶ ἐπιβάλλουν τὸν θαυμασμόν. Ἐὰν θέλετε, ὁ ἡρωϊσμός του
 προσλαμβάνει ἀκόμη ἓνα συγκινητικώτερον βάθος, ὅταν σκεφθῇτε ὅτι ὁ Μαβίλης δὲν
 ἦτο τύπος αἰσιόδοξος. Ὁ ἡρωϊσμός του δὲν ἐπῆγαγεν ἀπὸ ἐνθουσιασμόν καὶ αἰσιοδο-
 ξίαν, ὅπως συνέβαινε μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον Μάνον, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ὑπῆρξε ἡ ἑτέρα
 ποιητικὴ καὶ ἡρωϊκὴ μορφή τῶν Βαλκανικῶν μας πολέμων. Ὁ ἕνας φιλόσοφος μᾶλλον
 τῆς, θρημμένος μετὰ τὸν Φίχτε καὶ τὸν Σοπενάουερ. Ὁ ἄλλος περισσότερον καλλιτέχνης
 καὶ ἀνθρωπος δράσεως, κοσμογυρισμένος ἐπίσης καὶ πολὺγλωσσος, νιτσεϊστής, ἀλλὰ καὶ
 πλατωνιστής, ἦτο περισσότερον ἐλληνοχαρής, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς κλασσικῆς μας
 φιλολογίας καὶ τοῦ ἀρματωλισμοῦ τοῦ Εἰκοσιένα, μετὰ τὸν ὁποῖον ἐσυγγένευεν ἐξ αἵμα-
 τος. Εὐπατρίδαι καὶ οἱ δύο, μετὰ διαφορετικὰς ἀφετηρίας καὶ διαφορετικούς χαρακτῆρας,
 ἀφοῦ ἔζησαν «χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς ψόγον», ἐβάδισαν, ἐν τούτοις καὶ οἱ δύο πρὸς
 αὐτὰπαρνήσιν. Μετὰ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐνῶ ὁ Μαβίλης, ἀφοῦ διὰ τρίτην φορὰν
 ἔπαιρνε τὸ ὄπλον ὡς ἐθελοντής διὰ νὰ τελειώσῃ μέσα του τὴν ἔννοιαν τοῦ χρέους πρὸς
 τὴν Πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἐβάδισε πρὸς τὸν θάνατον, ὡς πρὸς μίαν λύτρωσιν,
 ὁ ἄλλος, ὁ Κωνσταντῖνος Μάνος, γεμῆτος νειᾶτι, οἰστρον
 πόν καὶ τὸ ἴδιον τέρμα.

πὸν καὶ τὸ ἴδιον τέρμα.

* * *

Ἀλλὰ, ὡς εἶπα, ὁ ἡρωϊσμός τοῦ Μαβίλη μᾶς συγκινεῖ ἀκόμα βαθύτερα, διότι ἀντλουμένη μέσα ἀπὸ μελαγχολίαν τῆς ἀπαισιοδόξου θεωρίας, ἡ ἀπόφασις τῆς θυσίας τοῦ ποιητοῦ, χάριν μιᾶς ἐννοίας τόσοσιν ἀπολύτου, τόσοσιν συνεπῶς, αἰσιοδόξου, ὡς εἶναι ἡ ἐννοία τῆς ἐλευθερίας, προσλαμβάνει τὰς διαστάσεις μιᾶς πλήρους ἠθικῆς πράξεως, ἡ ὁποία δικαίως μνημονεύεται σήμερον καὶ δύναται νὰ ὀδηγῇ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν εὐγενέστατον δρόμον τοῦ καθήκοντος. Ἐτσι, διὰ νὰ ἐνθυμηθῶμεν καὶ τὸν στίχον τοῦ ποιητοῦ :

Ἐκείνος χρυσὸς ἀθέρας ἐφλόγιζε πατῶντας τῆς Ἠπείρου τὸ χῶμα»

... τὸν ἄνθρωπον σήμερον τοὺς βαρβάρους».

«Χερουβικῆς χαρᾶς χρυσὸς ἀτέρας ἐφλόγισε πατώντας τῆς Ἑπεῖρου τὸ χῶμα»
τοὺς Ἕλληνας μαχητάς, οἱ ὅποιοι ἀντικρύζουν σήμερον τοὺς βαρβάρους».

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

Για όλη την Ελλάδα, ό όιερός αυτός άγώνας που άρχισε μέσα στο δολερό σκοτάδι της νύχτας και θα τελειώσει μέσα στο λαμπρότερο άναστάσιμο φώς, είναι ένα δεύτερο χιλιοδοξαμένο Είκοσιένα. Άλλά για την Επτάνησο, είναι κάτι παραπάνω. Είναι ή συνέχιση και ή δικαίωση των δικών της προαιωνίων άγώνων. Άγώνων που σωρήσανε, χωρίς συμβιβασμό ή άνάπαυλα, πτώματα άπάνω στα πτώματα, όλοκαυτώματα άπάνω στα όλοκαυτώματα, ήρωϊσμούς άπάνω στους ήρωϊσμούς. Όταν ή άλλη Ελλάδα άγωνιζόταν έναντίον της Ανατολής για να σώση την ύλική ύπόσταση του έθνους, ή Επτάνησο άγωνιζόταν έναντίον της Δύσης για να διαφυλάξη την ψυχική και πνευματική της όντότητα. Κάτω από τους κατακτητές της, άπολάμβανε και εύμάρεια και ασφάλεια. Η άνάγκη δέν την έσπρωχνε να έξεγερθί. Άλλά την έσπρωχνε ή φωτισμένη έθνική της συνείδηση. Η συνείδηση αυτή, που έκαμε την Επτάνησο άπόρρητο και πολυαίματο φράγμα έναντίον κατακτητών που άπειλούσαν την έθνική μας ψυχή, είναι σήμερα ή συνείδηση όλου του έθνους στον ιερώτερο από τους άγώνες του.

ΤΑΚΗΣ ΜΠΑΡΛΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΙΣ

(Άπό τόν ιστορικό λόγο του Άρχηγού της Κυβερνήσεως στους καθηγητάς. 12 Ν)βρίου)

«Ποίος άντεπροσώπευσε καλύτερον την έλληνικήν διανόησιν, τό έλληνικόν ήθος, τόν πολιτισμόν της Ελλάδος, τό άρχαίον πνεύμα από τό όποϊον έπήγαγεν ό πολιτισμός της σημερινής Ευρώπης και Άμερικής και τό όποϊον έπεξετάθη και εκεί όπου έπεκτείνεται ή έπιρροή των, ποίος τό άντεπροσώπευσε καλύτερον; Τό εύλύγιστον και εύκαμπτον τό όποϊον ένόμισεν ό έπικριτής μου ότι είχε ή άρετή του πολιτικού άνδρός, ή τό άλύγιστον και τό άκαμπτον τό ιδιόν μου, της 28ης Οκτωβρίου του 1940;

Είνε άνάγκη ή πνευματική στρατιά του τόπου τούτου, της όποίας είσθε έπίλεκτα μέλη, να άρχίσω τον άγώνα αυτόν, καθαρώς πνευματικόν άγώνα, καθαρώς άγώνα έναντίον των έχθρών μας υπέρ των ιδεών και των ιδανικών εκείνων, τα όποια ή ήμετέρα φυλή έξεπροσώπησε και υπερέηπισεν από μακρών χιλιετηρίδων, ιδανικών δια τα όποια ένθυσίασθη τόσας φορές, ιδανικών δια τα όποια τόσον έχύθη αίμα του έθνους μας και ιδανικών, τα όποια περιέβαλε τοιαύτη αίγλη και τοιαύτη δόξα (ένθουσιώδεις έκδηλώσεις και χειροκροτήματα). Δι' αυτό καλώ ύμās, κύριοι, εις έπιστράτευσιν! Μή νομίζετε ότι τό έργον αυτό είναι μικρόν, είναι τεράστιον! Σείς θα τονώσετε την ένθουσιώσαν έλληνικήν ψυχήν όπου και αν ζή αυτή, σείς θα σπεύσετε παντού δια να την ένθαρρύνετε! Έσείς θα τρέξετε εις τās πόλεις, αι όποια βομβαρδίζονται τόσον άνάνδρως ώστε να δώσετε θάρρος και δύναμιν την ψυχικήν εις τόν πάσχοντα πληθυσμόν. Σείς θα μεταβήτε εις τās περιφερείας εκείνας όπου υπάρχει άνάγκη, όπου ό κόσμος ίσως στερείται των έφοδίων της ζωής, δια να του δώσετε θάρρος και να του είπητε ότι ουκ έπ' άρτω ζήσεται μόνον άνθρωπος! Έσείς θα πάτε εις τό έξωτερικόν εκεί όπου κινδυνεύουν ή όπου δέν κινδυνεύουν, όπου έχουν άνάγκην ένισχύσεως αι ιδέαι μας και τα ιδανικά μας, να διαφωτίσετε όλον τόν κόσμον, διότι ή βοήθεια όλου του κόσμου μάς είναι άναγκαία δια να φέρωμεν τόν άγώνα αυτόν εις πέρας, όπως και άνάγκη δι' αυτόν τούτον τόν κόσμον, ό όποίος δια της μάχης και του άγώνος της σημερινής Ελλάδος μάχεται υπέρ των ύψίστων αυτού αγαθών! (Βροντώδη χειροκροτήματα και ένθουσιώδεις ζητωκραυγαί). Σείς θα δώσετε την πνευματικήν ύπόστασιν του άγώνος αυτού και θα ύψώσετε την έντασιν των ψυχών και των Ελλήνων και των της Ελλάδος εις τό έξωτερικόν εις τό άνώτατον αυτής όριον».

«Ιόνιος Άνθολογία»

ΕΛΛΗΝΕΣ, ΣΕΙΣ ΠΟΥ ΜΕΝΕΤΕ ΠΙΣΩ ΦΡΟΝΤΙΖΕΤΕ
ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΑΣ ΜΕ

ΤΟ ΜΕΓΑ ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

Τό ήμισυ των είσπράξεων του νέου αυτού Λαχείου, παρέχει χειμερινήν περίθαλψιν, ένδύματα, συσσίτια, ιατρικάς φροντίδας κλπ. εις τα παιδιά και τους γέροντας γονείς των πολεμιστών μας. Τό άλλο ήμισυ των είσπράξεών του προσφέρει σημαντικά κέρδη εις τους άγορασιās του, άνερχόμενα κατά μήνα εις 10.000.000 δραχ.

Αες Λαχνός 2.500.000 Δρχ.—Τιμή Γραμματίων 200—100—50

Ο ΔΟΝΤΕΣ ΟΠΩΣ ΤΩΝ ΣΤΑΡ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Αι Στάρ και ωραία επαγγελματίαι γνωρίζουν ότι συνήθως ή επιτυχία των προέρχεται από την γοητεία του μειδιάματός των. Αύτην την ασύγκριτον λάμψιν την αποκτούν μεταχειριζόμεναι την ΚΟΛΥΝΟΣ.

Ακολουθήσατε το παράδειγμα των για να έχετε υγιείς,

λευκούς, οδόντας και θαμβωτικών μειδιάμα.

Μεταχειρίζεσθε την μοντέρνα έπιστημονικήν οδοντόκρεμαν ΚΟΛΥΝΟΣ, την συνιστούν χιλιάδες οδοντοϊατροί λόγω της αντισηπτικής της ένεργείας, και αι Στάρ της Αμερικής, λόγω της λάμψεως που δίδει εις τούς οδόντας.

Δοκιμάσατε την ΚΟΛΥΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΥΝΑΤΕ
ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΣΑΣ ΜΕ
ΚΟΛΥΝΟΣ

ΑΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ